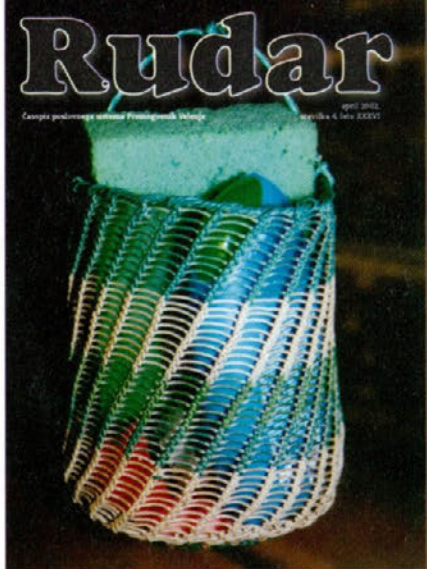

Rudar

Časopis poslovnega sistema Premogovnik Velenje

april 2002,
številka 4, leto XXXVI

VSEBINA

Časopis poslovnega sistema Premogovnik Velenje, april 2002, številka 4

- 4 Pogumno v uresničevanje poslovnih načrtov!
- 6 Velenjska odkopna metoda v Makedoniji
- 7 Tresenje tal v Šoštanj
- 8 Praktično delo je najboljši del pouka
- 10 Po poklicu bom rudarski tehnik
- 12 Invalidsko zavarovanje po 1. 1. 2003
- 14 Kako zdravi smo?
- 15 Iz zapisnika sveta delavcev
- 16 Razvojna usmeritev IPHTZ je prava
- 17 Pri poslih odločajo kakovost, cena, dobavni roki
- 18 IP HTZ se je predstavil na Megri

- 19 S sistemom Hojla cenejše telefoniranje v tujino
- 21 GOST INFO
- 22 Naša gostja: Mira Videčnik
- 24 Požar in iztok bencina
- 26 Nagrada za skupino leta 2002
- 27 Ustanovljeno je športno društvo
- 28 Z Rogle na vse strani
- 32 Zdravje: Zaprtje

"Nekatere poslovne ideje so relativno dobre, nekatere med njimi so primerne za realizacijo in nesporno lahko takšni projekti koristijo uresničevanju strategije poslovnega sistema Premogovnik Velenje," je ob koncu poslovne šole dejal njen programski vodja dr. Maks Tajnikar.

Izdajatelj

Poslovni sistem Premogovnik Velenje

Uredništvo

Glavna in odgovorna urednica: Diana Janežič

Novinarka in lektorica: Dragica Marinšek

Oblikovanje: Ivo Hans Avberšek

Naslov: Uredništvo Rudarja, Partizanska 78, 3320 Velenje, tel. 03/899 61 00, int. 18-15, fax. 03/5869-131

E-mail: Diana.Janezic@rlv.si, Ivo.Avbersek@rlv.si

Uredniški odbor

Božena Steiner, predsednica, Tatjana Krenker - gospodarsko področje, Marko Mavec - tehnično področje, Tomo Lipnik - sindikat, Pavel Župevc - svet delavcev, Janja Juvan - IP HTZ, Mojca Ževart - ERICO, Matjaž Černovšek - Gost, Tomaž Pungartnik - Habit, Slaviča Pogorelnik - Kamnolom Paka, Milena Krof - PLP, Miro Sitar - Telekom sistemi

Grafična priprava Naš čas, d.o.o. Velenje
Tisk SET Vevče

Naklada 4000 izvodov

Mesečnik Rudar prejema zaposleni v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje brezplačno. Davek na dodano vrednost po stopnji 8,5%. Poštnina plačana pri pošti 3320.

Primarna naloga profinjenih centrov IP HTZ je zagotavljanje zanesljivega servisa za potrebe Premogovnika Velenje. V vseh centrih pa intenzivno iščejo tudi zunanja tržišča za prodajo svojega znanja in izdelkov.

"Prepričan sem, da bomo še kar nekaj časa kopali premog. Rudarski poklic je lep in kaj slabega v njem ni, ko se navadiš delati v jami," je dejal Ljubo Skarlovnik, katerega sin se je odločil postati rudarski tehnik.

**POSLOVNI SISTEM
PREMOGOVNIK VELENJE**

**VSEM ŽELIMO PRIJETNE
PRVOMAJSKE PRAZNIKE!**

Praznik dela je naš praznik

Praznik dela – 1. maj je praznik delavcev. Je dan, ko se navadno ne dela. Velja za rdeče obarvan praznik. Mnogi delavci po svetu se morajo še danes boriti za to, da ga lahko praznujejo. Pri nas ga praznujemo že tako dolgo, da nam je prešel v navado, da mislimo, da je bilo vedno tako. Pa ni bilo.

Mednarodni praznik dela praznujemo v spomin na dogodke v Chicagu leta 1886, ko je policija v krvi zadušila demonstracije in stavko delavcev, ki so zahtevali 8-urni delavnik. Prvi kongres 2. internacionale je leta 1989 v Parizu ob Engelsovem sodelovanju v času pohoda kapitalističnega sistema v fazo imperializma sklenil, da bodo vsako leto na ta dan množične demonstracije in stavke. Tako je 1. maj postal dan razrednega boja.

Ob prazniku želim vsem delavcem, da res nikoli ne bo treba svojih pravic zahtevati s stavko. Da se bomo skupaj znali in zmogli dogovoriti z delodajalci za naše pravice.

Zdaj je priložnost, da obiščemo svoje sodelavce, ki so že dalj časa odsotni zaradi bolezni ali poškodbe, če tega še nismo storili. Ko bomo prevetrili naše omare, se spomnimo tudi tistih, ki nimajo prihodkov, pa morajo vseeno preživljati družino. Morda jih bomo razveselili s še uporabnim kosom garderobe, ki bi sicer obležal v prepolni omari. Letošnji 1. maj naj mine v prazničnem vzdušju za vse.

Ob nedeljah in praznikih gremo z družino na izlet, v hribe. Na predvečer 1. maja na bližnjo vzpetino, hrib na kresovanje. Prvega maja se bomo srečali na Graški Gori ali na nam bližjem kraju. Poskrbimo za svoje telo in dušo. Vzemimo

si čas. Razmislimo o svojih navadah in razvadah. Pojdimo v naravo, na igrišča, v toplice...

Praznike bomo najbrž zaključili s tradicionalnim trim pohodom na Paški Kozjak.

Ustanovljeno športno društvo poslovnega sistema Premogovnik Velenje naj bo vzpodbuda, da bomo spremenili svoje navade in razvade. Sindikat in podjetje bosta s svojim prispevkom podprla prizadevanja vseh zaposlenih za zdrav način življenja bodisi v krogu družine ali skupaj s sodelavci - člani športnega društva.

Za praznike gremo domov. Takšen bo tudi letošnji 1. maj. Marsikdo bo devet dela prostih dni izkoristil tudi zato, da bo odšel domov. Varo pot želim vsem in srečno se vrnite.

Zdravi, polni energije, s spoštovanjem do rudarskega poklica bomo lahko

varno uresničili letošnji delovni načrt. Previdno začnimo delovni teden po praznikih, naj bo brez nezgod, naj bodo takšni tudi vsi dnevi v letu. Ko bi le lahko bili...

Vsem delavkam in delavcem poslovnega sistema Premogovnik Velenje čestitam za praznik dela. Naj bo naše življenje en sam praznik, veselo in brezskrbno. Čestitka velja posebej vsem tistim delavcem, ki bodo 1. maja delali tudi letos, tako kot že vrsto prejšnjih let. Tudi zato bo naš praznik lepši. Hvala Vam!

Srečno!

**Tomo Lipnik, predsednik sindikata
Premogovnika Velenje**

Pogumno v uresničevanje poslovnih načrtov!

Šolsko leto se konča junija, za 19 naših sodelavcev pa se je že sredi aprila. Takrat se je namreč končala prva poslovna šola poslovnega sistema Premogovnik Velenje - šola podjetništva in šola, v kateri so nastajali novi poslovni načrti.

Poslovna šola se je začela 28. septembra lani s predstavitvijo njenih namenov, vsebine in ciljev. Za organizacijo poslovne šole je skrbel oddelek izobraževanja kadrovske službe podjetja, programski vodja je bil dr. Maks Tajnikar, dekan Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, program pa so izvajali predavatelji in sodelavci CISEF-a, izobraževalnega centra Ekonomske fakultete.

Pred člani uprave Premogovnika Velenje, direktorji hčerinskih družb HTZ, Gost in Habit ter člani timov so se v dveh dneh, 16. in 17. aprila, v Zeleni dvorani zvrstili nosilci devetnajstih poslovnih načrtov in predstavili svoje ideje.

Z oceno, ki jo je po predstavitvah načrtov dal dr. Tajnikar, so se strinjali vsi: v projekte je bilo vloženega veliko dela, vsi projekti so presegli pričakovanja, nekateri so narejeni celo odlično, prav gotovo so vsi udeleženci pridobili znanje, ki ga bodo, četudi tokratni njihovi poslovni načrti morda ne bodo realizirani, lahko uporabili v prihodnje.

Dr. Tajnikar je dejal, da je zelo zadovoljen s tem, kar so naredili v poslovnih šoli in poudaril, da so bile tudi predstavitve poslovnih načrtov odlične. "Nekatere poslovne ideje so relativno dobre, nekatere med njimi so primerne za realizacijo in nesporno lahko takšni projekti koristijo uresničevanju strategije poslovnega sistema Premogovnik Velenje," je še dejal.

Pomembni so ljudje, pogum in podpora vodstva

Po predstavitvah poslovnih načrtov so si udeleženci poslovne šole oddahnili, toda ta predah bo kratek, kajti poslovni načrti kličejo po dejanjih, po uresničevanju. Kakšni so napotki, nasveti dr. Maksa Tajnikarja pri tem?

"Že na predstavitvi načrtov sem poslušalcem položil na dušo eno priporočilo: zdi se mi, da vsem manjka malo poguma. Ta jim bo omogočil uresničevanje idej. Pri tem pa, seveda,

dr. Maks Tajnikar

morajo iskati partnerja, pomoč, ekipo pravih ljudi. Vsi udeleženci poslovne šole vedo, kje imajo luknje v znanju, na katerih mestih niso sposobni sami uresničiti svojih idej.

Pri vsaki ideji je pomembnejše od ideje to, kdo stoji za njo. Pomembni so ljudje. Zato menim, da so vsi predstavljeni načrti tudi uresničljivi, seveda je nekatere treba dodelati, dopolniti. Ponavljam pa, da so pri tem pomembni zagretost za uresničitev, doseganje cilja, žar, pogum in podpora vodstva podjetja.

V teh sedmih mesecih, ko smo sodelovali z vodstvom podjetja prek izvajanja poslovne šole, sem dobil dober vtis o podpori vodstva za realizacijo poslovnih načrtov. V razgovoru z vodstvom, z direktorjem podjetja sem vedno imel vtis, da je to tudi njihova strateška usmeritev. Če temu je tako, če ljudje verjamejo v projekte, je to najboljša popotnica, da se ideje, načrti uresničijo.

Povezanost vseh vpletenih strani je obojestranska: osnovne strateške usmeritve poslovnega sistema lahko pomagajo k uresnitvi poslovnih načrtov in nasprotno, uresničitev vsaj nekaterih predstavljenih poslovnih načrtov lahko tudi podpre strateške usmeritve sistema."

Poslovna šola je potekala v dveh sklopih; tistega, kjer so se udeleženci ukvarjali z novimi idejami, je vodil dr. Maks Tajnikar, drugo skupino udeležencev, v kateri so pripravljali poslovne načrte na osnovi že delujočih dejavnosti v poslovnem sistemu, pa dr. Miroslav Glas. Njegov komentar poslovne šole in ustvarjenih načrtov?

"Načrti in njihove predstavitve so presegli pričakovanja. V dveh dneh smo spoznali, da je v podjetju ogromno tehničnega znanja, šepa pa tako imenovani komercialni del načrtov. Sorazmerna varnost poslovnega sistema je ovira, da bi bili ustvarjalci poslovnih načrtov bolj pogumni, drzni, premalo se spogledujejo s solastništvom ali osebnim lastništvom novega podjetja. 19 poslovnih načrtov je ogromen nabor idej in dobro bi bilo, da tem idejam v podjetju ne pustite, da se ohladijo. Treba jih je ponovno pregledati, najboljše podpreti in jih začeti z dopolnitvami uresničevati.

Tudi jaz sem se v tej poslovni šoli veliko naučil in dobil dragocene izkušnje. Spoznal sem profil podjetnikov, ki so drugačni, kot sem jih srečeval dosedaj. Prepričan sem, da so se poleg vsega podanega znanja vsi udeleženci poslovne šole naučili še nečesa: kdorkoli je naredil poslovni načrt, nikoli več ne bo znal gledati na kakršen koli posel brez te celovitosti, ki jo da poslovni načrt. To je ena od ključnih koristi vašega početja v tej šoli; spoznali ste, kaj je posel," je pou-

Predstavljanje poslovnih načrtov je pričel Oto Brglez.

dr. Miroslav Glas

daril dr. Glas in vsem udeležencem šole čestital za opravljeno delo ter jim zaželel veliko uspehov.

Svež veter v prestrukturiranju sistema

Direktor Premogovnika Velenje **dr. Franc Žerdin** je v obeh dnevih predstavljanja poslovnih načrtov pozorno poslušal in vneto zapisoval zamisli, načrte, vizijo svojih sodelavcev ter svoja razmišljanja ob tem. Ob koncu je bil navdušen.

“Zelo zadovoljen sem, da se je poslovna šola zgodila in da so sodelavci, udeleženci poslovne šole, tako zelo resno sprejeli svojo nalogo. Prijetno sem bil presenečen nad njihovo vrhunsko predstavitvijo poslovnih načrtov. Med njimi sem spoznal odnos posameznega sodelavca do naloge in njegov profil, kako je nagnjen k vodenju, upravljanju, organizaciji dela...” je svoje osebne vtise opisal dr. Žerdin.

Glede na vsebino poslovnih načrtov jih je razdelil v štiri skupine. Najmanj dva poslovna načrta sta takšna, da jih bo vodstvo družbe resno preučilo in se odločilo za njihovo realizacijo. Več poslovnih načrtov predstavlja razširitev dejavnosti poslovnega sistema in tudi te poslovne načrte bo vodstvo preučilo in se postopno odločilo za njihovo uresničevanje. Nekaj poslovnih načrtov prikazuje potrebo po spremembi organizacije poslovnega sistema in povezav z zunanjimi partnerji. Zadnja skupna značilnost vsebine poslovnih načrtov pa je znanje, ki so ga pri njihovi izdelavi pridobili vodje in člani timov. To so znanja iz ekonomije, organizacije dela, managementa, vodenja...

Kot je dr. Žerdin dejal v zaključni besedi, pomeni zanj poslovna šola nov,

svež veter v snovanju idej, kako nadaljevati proces prestrukturiranja Premogovnika Velenje in hčerinskih podjetij ob predpostavki, da ne bomo odpustili delavcev. Poudaril je, da je bilo v razmišljanju in pogumu za samostojno podjetništvo opaziti prizadetost, kajti: “Izhajamo iz varnega delovnega in socialnega okolja,” je dejal. “To je lahko kompliment, lahko pa je tudi zavora. V poslovnih načrtih se je to pokazalo kot zavora, saj veliko avtorjev še vedno predvideva, da bo nova družba v 100-odstotni lasti enega od podjetij v sklopu poslovnega sistema.”

Dejal je tudi, da so poslovni načrti pokazali, kako so še vedno različne dejavnosti v poslovnem sistemu soodvisne, kako so družbe odvisne od matere in matična družba od dogajanja v hčerinskih podjetjih. Prepričan je, da je ta soodvisnost prevelika, zato je še toliko bolj pomembno, da bi prav novi poslovni načrti pokazali, kako doseči neodvisnost in poiskati prihodek izven poslovnega sistema.

Dr. Žerdin je še poudaril, da se bodo vodstvo matične družbe in vodstva pridruženih družb sestali v začetku maja in opredelili nadaljnje delo. “Zagotovo se bomo opredelili do vsakega poslovnega načrta posebej. Resno bomo analizirali sporočila avtorjev poslovnih načrtov, izdvojili tiste poslovne načrte, ki lahko pripomorejo k snovanju uspešnejše poslovne politike poslovnega sistema in njihove avtorje vključili v načrtovanje razvoja družbe.”

Ob koncu se je zahvalil vsem sodelujočim, tako organizatorjem in izvajalcem poslovne šole, kot tudi vsem sodelavcem, ki so v njej aktivno sodelovali, jim čestital za opravljeno delo in zaželel čim več užitkov pri uresničevanju predstavljenih idej.

Kaj zapisati na pot novega poglavja v razvoju poslovnega sistema Premogovnika Velenje? Predstavljenih je bilo veliko razmišljanj, povsem novih pogledov na že znane stvari pa tudi povsem novih, tudi presenetljivih idej. Nosilci poslovnih načrtov se niso bali opozoriti na težave, na katere so naleteli, in na katere bodo naleteli, če bodo dovolj pogumni in imeli dovolj podpore za uresničevanje svojih zamisli.

A kot je dejal na koncu svoje predstavitve eden od njih: “Rešitev problema bo vedno našel tisti, ki se z njim ukvarja!”

Diana Janežič

Poslovni načrti in njihovi nosilci (po vrstnem redu kot na predstavitvi):

Oto Brglez, Premogovnik Velenje: Proizvodnja in prodaja dvoriščnega traktorja Galus,

Aca Poles, Premogovnik Velenje: Trženje izobraževalnih storitev,

Drago Potočnik, Premogovnik Velenje: Rudarski inženiring,

Tomaž Pungartnik, Habit: Preoblikovanje obstoječega programa posredovanja v prometu z nepremičninami,

Matjaž Černovšek, Gost: Koncept razvoja TRC Jezero,

Sonja Krk, Gost: Širjenje programa organizirane družbene prehrane,

Brigita Gril, IP HTZ: Širjenje studia za oblikovanje in kopiranje,

Igor Ipavc, IP HTZ: Proizvodnja in trženje opreme za sortiranje in reciklažo odpadkov,

Franci Zamrnik, IP HTZ: Reciklaža plastičnega odpada,

Jože Dermol, Premogovnik Velenje: Inženiring avtomatskih industrijskih sistemov v rudnikih, industriji s potencialno eksplozivnim ozračjem ter zunanji industriji,

Ludvik Golob, Premogovnik Velenje: Injektiranje – geotehnika – prodaja,

Jože Janežič, Premogovnik Velenje: E-podpora (center za realizacijo informacijskih in računalniških potreb),

Miran Komljenovič, Premogovnik Velenje: Storitve vzdrževanja energijskih naprav za oskrbo z energenti,

Miran Lužar, Premogovnik Velenje: Skladiščenje, dispečiranje blaga in najem poslovnih prostorov,

Rajko Pirnat, Premogovnik Velenje: Vzdrževanje gumi transporterjev in ekološka zaščita okolja z uporabo gumi elementov,

Peter Pušnik, Premogovnik Velenje: Muzejski center Velenje,

Janez Arlič, IP HTZ: Posredništvo pri pridobivanju poslova na področju drobno sejalne tehnike,

Branimir Glinšek, IP HTZ: Program izdelkov iz nerjavečih materialov,

Anton Vetrih, Habit: Stanovanjski servis za vzdrževanje stanovanj, poslovnih prostorov in proizvodnih objektov.

Če ljudje verjamejo v projekte, je to najboljša potnica, da se ideje, načrti uresničijo.

Velenjska odkopna metoda v Makedoniji

V Makedoniji se nameravajo lotiti podzemnega pridobivanja premoga, saj so ležišča na površinskem kopu v Bitoli izčrpali. Odločili so se, da se za strokovno pomoč pri tem obrnejo na Premogovnik Velenje.

Predstavniki Premogovnika Velenje so februarja makedonskim rudarskim strokovnjakom predstavili možnosti podzemnega načina odkopavanja lignita v razmerah, ki vladajo pri njih. Med 1. in 2. aprilom pa so se trije makedonski strokovnjaki sami prepričali, kako je takšna proizvodnja organizirana v Premogovniku Velenje.

Gostje so si ogledali in spoznali celoten tehnološki proces podzemnega pridobivanja premoga, to je projektiranje, pripravo odkopnih polj, pridobivanje premoga na odkopih, transport premoga, jamsko ventilacijo, črpanje vode in izvažalne naprave.

Ogledali so si tudi tehnološke procese na površini, in sicer remont rudarske opreme, pripravo materialov, izvozne sisteme v klasirnici in deponijo premoga. Bili so tudi na odlagališču pepela in žlindre, na porušeni območjih zaradi odkopavanja ter se seznanili z načinom sanacije teh površin. V razgovorih so makedonski strokovnjaki spoznali tudi tehnično organiziranost Premogovnika Velenje in delovanje varnostno-tehnološko-informacijskega sistema.

Makedonski gostje so obiskali tudi TE Šoštanj in si ogledali tehnološki proces pridobivanja toplotne energije iz premoga ter sistem odžveplevanja.

Eden od makedonskih gostov je bil **Mile Stojanovski**, upravnik premo-govnika Suvodol v Bitoli, ki je v imenu obeh kolegov strnil vtise z ogleda jamskih delovišč in povedal: "V našem premogovniku smo do sedaj odkopavali lignit le na površinskem kopu. Pridobili smo do 7 milijonov ton premoga na leto. Sedaj pa se delovne razmere slabšajo, rezerve na površini se zmanjšujejo in smo prisiljeni začeti tudi s podzemno eksploatacijo. Ocenjujemo, da je v Makedoniji zalog premoga še okoli 2 milijardi ton, od tega bi lahko s podzemnim pridobivanjem odkopali okoli 700 milijonov ton.

Makedonske gostje sta v jamo pospremila mag. M. Hudej (tretji z leve) in V. Kotnik (prvi z desne).

Pridobivali bi radi okoli 2 milijona ton premoga na leto, da bi zagotovili bližnji TE vsaj še 25-letno obratovanje. Ta TE ima tri bloke po 225 MW in pridobi na leto okoli 4 milijarde 600 milijonov kWh električne energije.

Z vašim premogovnikom, v katerem imate veliko izkušenj s podzemnim pridobivanjem premoga, smo navezali stike o poslovno-tehničnem sodelovanju. Vemo, da delate izvrstno, morda najbolje v Evropi.

Naši vtisi po ogledu jame so dobri. Delo poteka organizirano, disciplinirano, dobro. Čela so dobro pripravljena, delavci dobro delajo. Tudi vse drugo, kar smo si ogledali v sklopu proizvodnega procesa pridobivanja premoga, je na nas naredilo dober vtis."

Na podlagi vsega vidnega in slišnega so velenjski in makedonski strokovnjaki soglašali, da lahko podzemno pridobivanje premoga po velenjski odkopni metodi tudi v Makedoniji daje zanesljivo garancijo za pridobitev od 15.000 do 20.000 ton premoga na dan z dveh odkopov, da je to zanesljiva in varna odkopna metoda za odkopavanje tudi do globine 500 metrov, da je podzemno pridobivanje možno popolnoma mehanizirati, določene procese pa tudi avtomatizirati ter da so ekološke,

hidrološke in geomehanske razmere v premogovnikih Brod Gneotino in Živojno bistveno lažje kot v Velenju, zato bi bila uporaba velenjske odkopne metode v Makedoniji primerna, ekonomična in učinkovita.

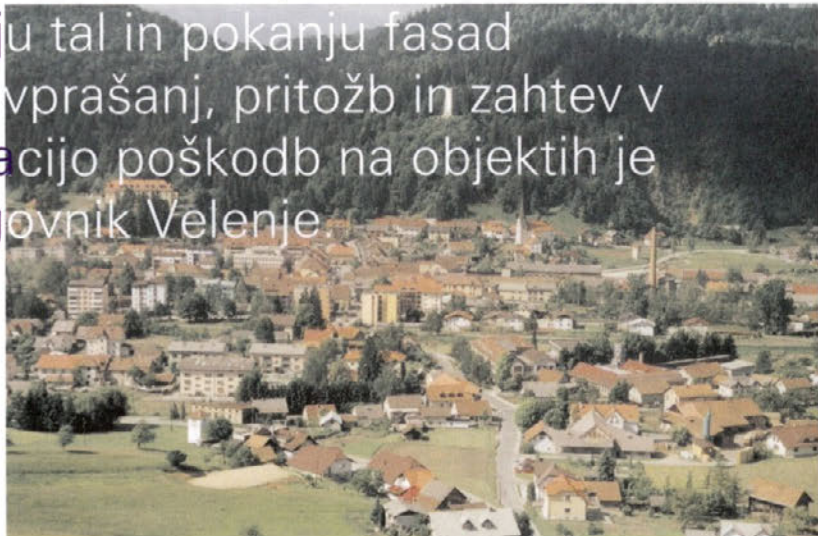
Kot je povedal **mag. Marjan Hudej**, direktor projektov, so gostje iz Makedonije pri ogledu obeh podjetij spoznali nekatere tehnične rešitve, ki bi bile v REK Bitola takoj uporabne. Tako, na primer, sisteme za spreminjanje nivojev premoga v bunkerjih, odpraševanje na drobilcih, presipnih mestih in bunkerjih ter kogeneracijo dimnih plinov za večjo izkoriščenost toplotne energije. Prav tako bi bile zanje zanimive in uporabne nekatere rešitve ekoloških problemov.

Velenjski in makedonski strokovnjaki so prav tako soglašali, da bi lahko zelo hitro pričeli z izdelavo osnovnih študij in projektov za podzemno pridobivanje premoga v raziskanem ležišču premogovnika Brod Gneotino, skratka z realizacijo poslovno-tehničnega sodelovanja. Prav tako bi lahko v Premogovniku Velenje takoj izdelali projektno dokumentacijo za tri poskusne vodnjake, jih izvedli in vpeljali njihovo obratovanje.

Diana Janežič

Tresenje tal v Šoštanju

V skoraj vseh medijih smo v marcu in aprilu lahko zasledili prispevke o tresenju tal in pokanju fasad objektov v Šoštanju. Veliko vprašanj, pritožb in zahtev v zvezi s tresenjem tal in sanacijo poškodb na objektih je bilo naslovljenih na Premogovnik Velenje.

Kakšne so zadnje ugotovitve in kakšne so domneve o vzrokih teh dogajanj, kakšno je v zvezi s tem sporočilo Premogovnika prebivalcem Šoštanja, pa smo povprašali svetovalca direktorja in tehničnega vodjo pridobivalnega prostora Premogovnika Velenje Marjana Tamšeta, univ. diplomiranega inženirja rudarstva. Takole je povedal!

„Meritve tresljajev v Šaleški dolini opravljamo že zelo dolgo, od leta 1987, in to za svojo obveščenost o tem, kaj se dogaja na terenu. Začelo se je, ko so pred leti krajanji Pesja trdili, da čutijo tresljaje, ko se v jami razstreljuje, potem smo z meritvami poskušali ugotavljati povezavo med odstrelji v jami in tresljaji, a teh povezav ni bilo. Zanesljivo lahko trdimo, da do tresenja zaradi odstreljevanja v jami ne prihaja. Če nadalje preverjamo možnosti, da smo mi povzročitelji tresenja, pa je druga možnost, da se tresljaji oziroma nihanja prenašajo na teren v procesu zaruševanja zemeljskih plasti v odkopane prostore.

V okoliških naseljih določene tresljaje različnih intenzivnosti v različnih obdobjih zaznavajo, zaradi česar so prebivalci zaskrbljeni. To se je zgodilo tudi v Šoštanju. Vendar pa bi bilo bolj razumljivo, če bi se to dogajalo v času, ko smo začeli obratovati na odkopu v bližini Šoštanja, pod Družmirskim jezerom, kot pa sedaj, ko smo se od najbližje točke Šoštanja z odkopavanjem oddaljili že 300 ali 400 metrov.

Še bolj nelogično je, da se to pojavlja šele sedaj, v Šoštanju pa smo z odkopavanjem prisotni že 30 let in odkopavali smo v neposredni bližini Cankarjeve ulice, celo tako blizu, da smo z odkopavanjem poškodovali objekte in jih potem porušili. Naredili smo celo nadomestno gradnjo dveh blokov v Šoštanju, leta 1998 pa smo skupaj s Termoelektrarno Šoštanj obnovili celotno naselje Cankarjeve ulice. Za obnovo smo se odločili, ker ni bilo lokacij za nadomestno gradnjo, poškodbe pa tudi niso bile tako velike, da bi bilo hiše treba porušiti. TE Šoštanj je financirala polovico obnove zaradi suma, da do poškodb na objektih prihaja tudi zaradi nihanja gladine vode v Družmirskem jezeru. Tudi sedanji tresljaji so mogoče lahko povezani z režimom podtalnice. Tega ne trdim, lahko pa, da je tako.

Kot sem že poudaril, je precej nelogično, da bi bilo sedanje tresenje povzročeno z odkopavanjem premoga, zato je treba upoštevati tudi druge možnosti. Glede na to, da je tudi Urad za seizmologijo zabeležil najprej dva potresa in ocenil lokacije enkrat v bližini Velenja, drugič pa v bližini Šoštanja, potem pa še kar celo serijo potresnih sunkov, smo sklepali, da gre mogoče za seizmično aktivnost na območju Smrekovškega preloma, mogoče za predpotresno ali popotresno. To pa je še dodatno prestrašilo prebivalce.

Tako smo 25. marca to obravnavali na občinskem svetu Šoštanja, kjer je bilo sklenjeno, da je treba od države zahtevati, da Urad za seizmologijo Agencije R Slovenije za okolje razišče te primere. Nazadnje, ko smo imeli seizmograf nameščen pri gospe Mazejevi na Aškerčevi 4, je bil zadnji zabeležen tresljajni sunek 26. marca.

V Šoštanju sem krajanom, ki se bojijo močnejšega potresnega sunka, tudi povedal, da razumemo, da jih je strah, a zaradi dejavnosti Premogovnika do potresa ne bo prišlo. Sploh pa ne na področjih, od koder javljajo tresljaje - Prešernovega trga in Koroške ceste - ki so toliko oddaljeni od našega premogovnika, da ne moremo imeti nobene povezave.

Naša hidrogeološka služba ima podatke, da je moč tresljajev bistveno nižja od moči, ki je za stanovanjske objekte dovoljena po nemških standardih. Nobeden od zabeleženih tresljajev - tudi tistih, ki jih je zabeležil Urad za seizmologijo - tudi ne dosega dovoljene stopnje tresljajev za stanovanjske objekte in niti moči, dovoljene za najbolj občutljive objekte, ki so pod spomeniškim varstvom. Posledice tresljajev v Šoštanju so najbolj vidne na starejših zgradbah. Pri gospe Žrebelj ob Koroški cesti, kjer smo na njeno zahtevo en teden opravljali meritve, pa smo ugotovili, da gre za posledice cestnega prometa.

Zakaj pa trdimo, da v tem predelu Šoštanja nismo mi neposredni

povzročitelji poškodb na objektih? Zato ker imamo v celi Šaleški dolini opazovalno mrežo, s katero spremljamo premike zemeljske površine in vemo, kje so vertikalni in horizontalni premiki tako veliki, da bi na objektih lahko nastopile poškodbe, kje pa teh premikov ni več. In na območju Šoštanja, kjer potrese zaznavajo, ni premikov zemeljske površine, ki bi lahko povzročali poškodbe na objektih.

Mi smo že pred zahtevo Šoštanjčanov, da se v preiskavo vključi Urad za seizmologijo, imeli sestanek z dvema predstavnikom tega urada. Povedala sta, da na osnovi že postavljenih merilnih instrumentov v okolici ne morejo locirati epicentra potresnih dogajanj. Dogovorili smo se, da bi dodaten aparat za seizmografske meritve postavili na območje Šoštanja in določili, kje so viri potresnih dogajanj. Če so viri tresenja plitvo pod zemeljsko površino - do 500 metrov, kjer je naš premogovnik, potem tresenje povzroča odkopavanje premoga. Če pa je izvor 10 kilometrov pod površino, mi s tem ne moremo imeti nič.

V Premogovniku Velenje ne moremo pristati na to, kar nekateri ljudje zahtevajo: da si ogledamo poškodbe, omogočimo sanacijo, plačamo odškodnino. Dejstvo je, da poškodbe na objektih so, vendar je treba upoštevati, da so ti objekti starejši, nevzdrževani. Počakati je treba, da se v opazovanje vključijo seizmologi, ki so usposobljeni za to, in da potem na zahtevo sveta občine Šoštanj opišejo dogajanja, določijo povzročitelje, ovrednotijo stroške. Kot sem že rekel, povzročiteljev je lahko več in med njimi tudi Premogovnik Velenje, cestni in železniški promet, nihanje vode v Družmirskem jezeru, ki je odvisno od potreb TE Šoštanj, lahko pa je vse tudi posledica seizmičnih aktivnosti Smrekovškega preloma."

Dragica Marinšek

Praktično delo je najboljši del pouka

V edino rudarsko šolo v Sloveniji v sklopu Šolskega centra Velenje se je letos vpisalo manj kandidatov, kot je na voljo kadrovskih štipendij Premogovnika Velenje za poklica rudar in rudarski tehnik.

Zakaj se za poklica rudarja ali rudarskega tehnika ne odloči več mladih, če pa je analiza kadrovskih gibanj do leta 2010 je pokazala, da se bo v Premogovniku Velenje v naslednjih letih upokojilo okoli 1.700 delavcev in da bodo v podjetju v prihodnje potrebovali več novih delavcev? Nenazadnje so za letos razpisali 60 kadrovskih štipendij ter ob njih mladim ponudili številne ugodnosti.

Janko Lukner, direktor kadrovsko-splošnega področja, meni, da je vzrok za manjše zanimanje za študij rudarstva v napovedih o koncu rudarjenja v Šaleški dolini, vendar dodaja: "To se bo začelo dogajati šele po letu 2025. Do takrat naj bi Premogovnik Velenje delal s polno močjo, ker smo njegovo življenjsko dobo vezali na obratovanje blokov TEŠ.

Tudi če temu bo tako, premogovniška dejavnost ne bo kar zamrla leta 2025, saj vsak premogovnik terja še svoj čas za zapiranje. Tako bodo sedanje generacije mladih, ki bi se odločili za šolanje in zaposlitev v rudarstvu, še dočakale upokojitev v tem poklicu."

Želimo jih naučiti delati!

Osmošolci so se o vsebini izobraževanja in drugi ponudbi rudarske šole seznanili na informativnem dnevu v februarju. Eden od predmetov v poklicni rudarski šoli in v srednji rudarski šoli je tudi praktični pouk, ki je enakovreden drugim predmetom. Zaradi vsebine tega pouka se lokacijsko izvaja izven šole, in sicer v Premogovniku Velenje. Poleg tega pri njem ne gre za klasična predavanja kot v šoli, ampak za metodo postopka dela.

Lojze Kos, vodja praktičnega pouka rudarjev v Praktičnem izobraževanju Premogovnika Velenje, o pomenu in vsebini praktičnega pouka za primerjavo navede: "Bodoči voznik pridobi teoretično znanje o vožnji in spozna pravila v cestnem prometu v predavalnici, del znanja in izkušnje pa v vozilu. Prav tako se samo del rudarskega poklica da pridobiti s predavanji in na učnih mestih v prirejeni delavnici, brez praktičnega pouka v podjetju, v jami pa bi bil tak pouk slep.

Dijaki tako ob vodenju, usmerjanju inštruktorjev praktičnega pouka v neposredni proizvodnji spoznajo rudarski poklic. Mi želimo celo še več: da se naučijo delati."

V rudarski usmeritvi v Šolskem centru Velenje izobražujejo za dva poklica: rudar in rudarski tehnik. Rudarski tehniki imajo več poudarka pri splošnih predmetih v šoli, rudarji pa več pri praktičnem pouku. Število ur praktičnega pouka za rudarja in rudarskega tehnika se razlikuje in je po prenovljenih programih usklajeno s potrjenim programom strokovnega sveta R Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje. Od prvega do zaključnega letnika ure naraščajo glede na vsebino predmetov.

Praktični pouk imajo rudarji v 1. letniku enkrat na teden po 7 ur, v 2. letniku in v prvem polletju 3. letnika dvakrat na teden, v drugem polletju pa trikrat na teden.

Pomembna je, seveda, vsebina praktičnega pouka in Lojze Kos pove: "V 1. letniku je za oba poklica za dijake, ki

Lojze Kos, vodja praktičnega pouka rudarjev v Praktičnem izobraževanju Premogovnika Velenje

še niso stari 16. let, praktični pouk organiziran v delavnicah, in sicer pri vzdrževanju elektro-strojnih naprav v delavnici profitnega centra IP HTZ ESTO ter pri proizvodnji gradbenih materialov v profitnem centru IP HTZ PGM. Oboje je pomembno zato, ker z napravami in materiali, ki jih dijaki spoznajo v teh delavnicah, kasneje v jami delajo oziroma jih uporabljajo.

Dijaki, ki opravljajo praktični pouk v jami, pa se po vrstnem redu spoznajo s temi deli: razstreljevanje - naj omenim, da je tega dela v jami zaradi drugačne tehnologije zdaj zelo malo -, zračenje, vzdrževalna dela in likvidacije jamskih prostorov ter pridobivanje v kamnolomu. Te vsebine spoznajo do konca 2. letnika.

Nato pridobivajo znanja iz temeljnih rudarskih del. To so strojna izdelava jamskih prostorov, strojna izdelava stabilnih jamskih prostorov in pridobivanje premoga na odkopu.

Pri dijakih, ki se izobražujejo za rudarske tehnike, sta v tem programu praktičnega dela bolj poudarjeni varnost pri delu in organizacija dela. V 4.

letniku pa rudarski tehniki spoznajo še tehnične službe Premogovnika Velenje. Tako spoznajo jamomerstvo, hidrogeologijo, rudarsko pripravo dela, projektiranje, varstvo pri delu, področje kakovosti in ravnanja z okoljem."

Čar rudarskega poklica je v tem, da delo ni monotono, spoznaš veliko novih stvari, nenehno se učiš.

Pomembni sta varnost in učinkovitost pri delu

Dijake med praktičnim poukom spremljajo učitelji – inštruktorji praktičnega pouka. Ti zaradi narave praktičnega pouka, posebej v jami, z dijaki delajo v manjših skupinah. Celotni letnik je skupaj le ob prvem sprejemu k praktičnemu pouku.

V predavalnici jih inštruktorji in drugi sodelavci na **uvajalnem seminarju** seznani s temi vsebinami: zaščitna sredstva, predstavitev Premogovnika Velenje in obrata Praktično izobraževanje, tehnologija pridobivanja premoga in obrati, ki pri tem sodelujejo, način izvajanja praktičnega pouka ter pravice in obveznosti dijakov pri njem, varovanje okolja, objekti Premogovnika Velenje, nameščanje samoreševalnih aparatov, varstvo in zdravje pri delu, požarni red in gašenje, upravljanje z elektro-strojnimi napravami.

"Kasneje so po navodilih za zagotavljanje varnega dela v skupini v jami največ štirje dijaki z enim inštruktorjem, v delavnicah pa največ osem. Zunaj imamo učna delovna mesta elektro-strojne dejavnosti za praktični pouk, kjer se dijaki seznani s specifičnimi deli s tega področja, za vse druge učne vsebine pa dijake razporedimo na konkretna dela, ki so opredeljena kot delovišča znotraj delovnega procesa.

Obrat Praktično izobraževanje v jami nima svojih delovišč in z razmestitvijo v jami prevzema nekatera delovišča za čas izvajanja praktičnega pouka, kot so: ročne izdelave, vzdrževanje in likvidacije prog.

Za opravljanje svoje dejavnosti v rudarski, elektro in strojni usmeritvi pa se obratu zagotavlja izvajanje programov na odkopih, pripravi, zračenju, montažnih in demontažnih delih na najbolj varnih deloviščih, kar se uravnava s pisnim dogovorom na nivoju tehničnih vodij," pojasnjuje Kos.

V obratu Praktično izobraževanje so odgovorni za poučevanje dijakov in zagotavljanje varnosti pri pouku. Kako varni so dijaki pri učenju v premogovniku, je gotovo vprašanje staršev in dijakov, ki se odločajo za ta poklic.

Lojze Kos znova uporabi primerjavo z učenjem za voznika motornega vozila: "Kandidat za šoferja nima nobene proizvodne naloge, torej nima naloge koga kam pripeljati, ampak se naučiti upravljati vozilo. Inštruktor ga pri tem spremlja in v trenutku nepravilnega ravnanja ukrepa. Tudi ustavi

postopek, če oceni, da bi nadaljevanje lahko imelo negativne posledice.

Enako je pri našem praktičnem pouku. Inštruktorji morajo biti pozorni na samostojno delo dijakov in jih v primeru napačnega ravnanja poučiti, usmeriti, tudi ustaviti. Zapisane imamo štiri temeljne naloge inštruktorja praktičnega pouka: subjektivna **ocena dijak** ob sprejemu k praktičnemu pouku (njegov obnašanje, razmišljanje, odnosi, zdravstveno stanje), **preverjanje predznanja** dijak ob nastopu praktičnega dela, demonstracija postopka dela, usmerjanje, vodenje, nato **nadzor pri delu** in nazadnje **analiza opravljenega dela**."

Kot smo omenili na začetku, je praktični pouk enakovreden drugim predmetom v letniku. Zato dobijo dijaki ob koncu praktičnega pouka oceno, ki jo sestavljajo ocene za **znanje**, ki ga je dijak osvojil med praktičnim poukom, za **opravljeno naloženo delo**, za **spoštovanje navodil** za delo, za **izdelek** ter za **odnos do dela**. Dijaki na koncu praktičnega pouka oddajo dnevnik o opravljeni praksi.

"Premogovnik Velenje in Šolski center Velenje imata podpisano pogodbo o izvajanju praktičnega pouka in določene medsebojne obveznosti. Šolo odlično sodelujemo. Vsak torek imamo skupni sestanek z ravnateljem rudarske šole mag. Albinom Vrabčičem, tehničnim vodjem Praktičnega izobraževanja Tunjem Pavičem ter predstavniki našega obrata in oddelka izobraževanja in na njem pregledamo opravljeno delo, se pogovorimo o aktualnem dogajanju in morebitnih težavah ter se dogovorimo za naslednje naloge," še pove Kos.

Kamerad je kameradu najbližji!

Poleg podajanja predpisanih znanj in želje, da jih naučijo delati, si v Praktičnem izobraževanju prizadevajo bodočim rudarjem in rudarskim tehnikom predstaviti tudi vrednote rudarskega poklica. Lojze Kos o tem pravi: "Rudar ne sme biti individua-

Učenci 1. letnika rudarske srednje šole 2001/2002 na praktičnem pouku

list. Zavedati se mora pomena skupinskega dela, pomoči drug drugemu, sodelovanja. Ta misel, ki ni moja, ampak od direktorja Premogovnika Velenje dr. Franca Žerdina, se mi zdi temeljna pri odločitvi za rudarski poklic.

Rudar mora biti zaradi dela pod zemljo in v delni temi nekoliko bolj pogumen, kot če bi delal v kakšnem drugem poklicu, in ne sme ga biti strah. Ko enkrat zagrižeš v to delo, te prevzame, a ko zaživiš ta poklic, moraš zanj tudi kaj narediti. Lep je, njegov čar je v tem, da delo ni monotono, spoznaš veliko novih stvari, nenehno se učiš.

Pri delu so pomembni ljudje; kamerad je kameradu najbližji. Moštva na odkopih so prave družine in mnogokrat vedo kameradi drug o drugem več kot družinski člani.

Tretjino dneva nenazadnje preživijo skupaj in so drug od drugega tudi odvisni," za konec opiše lepote rudarskega poklica Lojze Kos.

Diana Janežič

Po poklicu bom rudarski tehnik

Med tistimi mladimi fanti, ki so se odločili tako, kot piše v naslovu, jih je letos v prvem letniku srednje rudarske šole v Šolskem centru Velenje 17. V Premogovniku Velenje so 2. aprila začeli z 10-dnevnim praktičnim izobraževanjem.

Na uvajalnem seminarju so se v grobem seznanili s Premogovnikom Velenje, njegovimi organizacijskimi enotami in službami, z dejavnostjo in tehnologijo pridobivanja premoga. Seznanili v teoriji. V praksi bodo podjetje dodobra spoznali v štirih letih, ko bodo vanj prihajali k praktičnemu pouku.

Kaj pretehta pri mladih osmošolcih in njihovih starših pri odločitvi za poklic v rudarstvu, premogovništvu? Analiza generacij štipendistov Premogovnika Velenje, dijakov poklicne in srednje šole, ki opravljajo pri nas praktični pouk, je pokazala, da so očetje skoraj polovice dijakov zaposleni v premogovniku, večina med njimi pa jih ima v premogovniku zaposlenega še brata ali koga od drugih sorodnikov. Torej gre za nadaljevanje družinske tradicije?

Trije od dijakov omenjenega prvega letnika, ki smo jih povprašali o razlogih za takšno poklicno odločitev, in imajo ali so imeli očeta rudarja, so temu pritrdili.

Marko Skarlovnik je dejal, da je bil rudar njegov dedi, v jami dela kot nadzornik njegov oče, Ljubo. Marko bo to tradicijo nadaljeval. Kakšen je poklic rudarja, mu je povedal njegov

oče, natančneje pa si tega poklica ne predstavlja. Delal bo v jami, da je to delo lahko nevarno in je nekaj posebnega, pa ga ne skrbi in se mu zdi nekaj normalnega.

Po pol leta pouka v šoli se mu zdi desetdnevno praktično izobraževanja zanimiva popestritev pridobivanja znanja. "Na uvajalnem seminarju so nam povedali precej o varnosti in o Premogovniku Velenje. O njem prej nisem vedel veliko."

Oče **Gašperja Pintariča** je bil pred leti zaposlen v premogovniku kot rudar. On mu je svoje delo predstavil kot zanimivo in pestro in Gašper se je odločil, da bo to preveril. Pa tudi, če je v premogovniku še tako dobra malica, kot se je spominja, ko jo je oče prinašal domov.

Kaj bo delal, seveda, še ne ve, načrtuje pa, da bo "štajger". In tudi ve, da se bo do takrat moral še pridno učiti in delati. Ni ga strah teme, ne vidi težav v triizmenskem delu. Tudi v zapiranju Premogovnika Velenje čez dve desetletji ne, saj ostajajo še hčerinska podjetja, pravi.

Marjan Murn je sin Marjana Murna, starejšega, poslovodje jame Pesje. Ta, drugi, je delno povzročil odločitev sina za rudarski poklic, ko mu je

predstavil svoje delo in podjetje. Mlajši Marjan si delo v premogovniku predstavlja kot zanimivo, ve da bo odkopaval premog strojno, ve pa še, da bo moral delati tudi fizično. Jame ga ni strah.

Kaj pa sta povedala dva očeta?

Ljubo Skarlovnik je po poklicu strojni tehnik in je strojni nadzornik pri montaži. V skupaj 25 letih delovne dobe je že 22 let nadzornik.

Je pripomogel k sinovi odločitvi za rudarski poklic? "Prav posebej ga nisem prepričeval. V naši družini je moški del zapisan rudarstvu. Rudar je bil moj stari oče, moj oče, sem jaz..."

S sinom sva šla na informativni dan na dve šoli: gostinsko in rudarsko. Med tema poklicema je Marko okleval, čeprav je vseskozi dajal prednost rudarstvu. H končni odločitvi so prispevale spodbudne besede ravnatelja rudarske šole na informativnem dnevu in ugodnosti Premogovnika Velenje, ki jih ta nudi štipendistom," je povedal Ljubo.

Marko je rudarski poklic spoznaval iz vsakdanjega očetovega življenja in pripovedovanja. Ko pa se je odločil, da bo rudarski tehnik, ga je marsikaj zanimalo bolj podrobno.

Marko Skarlovnik

Gašper Pintarič

Marjan Murn, mlajši

"Začel sem delati v Gorenju, a sem se kar hitro prestavil v premogovnik, ker sem v njem videl boljšo prihodnost. Še zdaj jo vidim in to sem povedal tudi sinu. Nekateri pravijo, da temu ni tako, a sem prepričan, da bomo še kar nekaj časa kopali premog. Poklic je lep in kaj slabega v njem ni, ko se navadiš delati v jami."

Po prvem dnevu praktičnega pouka je bil Marko zelo zadovoljen, bilo mu je vseč v jami. Naj poudarim, da je praktični pouk zelo dobro organiziran, prav tako tudi šolanje. Upam, da bo sin uspešen v šoli in v poklicu," si je za konec zaželel Ljubo Skarlovnik.

Marjan Murn je, kot že rečeno, poslovodja, v Premogovniku Velenje pa je zaposlen 20 let. Sinu je svoj poklic predstavil, vendar meni, da pri njegovi odločitvi za ta poklic to ni bilo bistveno. "Marjan ni imel jasne predstave, za kateri poklic bi se odločil. Potem pa je prebral razpisne pogoje za rudarsko šolo, ugodnosti, ki jih nudi Premogovnik Velenje in se vpisal. Morda je k temu pripomoglo še to, da se je za ta poklic odločil tudi njegov najboljši prijatelj, da imamo ta poklic v družini, pa tudi to, da smo se iz Topolšice preselili nazaj v Pesje, kjer smo že bili, in ima šolo in Premogovnik bližje," je povedal Marjan, ki je vesel, da bo sin rudarski tehnik.

Marjan je zadovoljen, da dela v rudarstvu. Prepričan je, da je to posebna dejavnost, ne glede na to, kaj v njej si po poklicu. "Kaj je v rudarstvu lepega? Delo v jami je zelo zanimivo. Nenehno se spreminja, vedno je kaj novega, delovni dan mine hitro. Še vedno je med rudarji posebno vzdušje, čeprav se je od tistih starih časov precej spremenilo. Delovne razmere so bistveno boljše, varnejše, delo ni več tako fizično naporno."

Kljub vsem spremembam pa so med rudarji še vedno na prvem mestu solidarnost, pomoč sodelavcu, ne glede na to kdo je, dela v tvoji skupini, obratu ali ne. Ko kdorkoli potrebuje pomoč v jami, rudarji še vedno stopimo skupaj.

Kaj je v rudarstvu slabega? Dokler bodo rudarji delali pod zemljo, bodo nanje prežale potencialne nevarnosti. Lagali bi, če bi rekli, da jih ni. Bistveno pa je to, da je delo sedaj veliko bolj varno in humano kot nekoč. Manj je možnosti poškodb, okvar hrbtenice... Prav te potencialne nevarnosti dajejo svojstven duh rudarstvu in spodbujajo solidarnost med nami," je sklenil Marjan Murn, starejši, mlajši pa je doma po prvem delovnem dnevu povedal, da komaj čaka odhoda v jamo. A ker še ni star 16 let, se bo moral v 1. letniku zadovoljiti s prakso v delavnici.

Kaj pa tisti, ki so pod zemljo šele začeli delati?

Zato pa pravi rudarski kruh pod zemljo okušata druga dva mlada rudarja: Uroš Tovornik, rudar, ki je kot odličnjak že oktobra lani pričel delati v premogovniku, in Ivan Jan, rudarski tehnik, tudi odličnjak, ki se je zaposlil 1. marca.

Uroš Tovornik po šestih mesecih dela pod zemljo nima slabih izkušenj. "Všeč mi je, da sem se odločil za ta poklic. Opravil sem že pripravništvo, sedaj pa delam v jami Pesje Škale. Delam na odkopu in se dobro počutim. Delo je včasih tudi težko, vem, da je kdaj tudi nevarno, a doslej je bilo vse v redu in sem zadovoljen. S sodelavci se zelo dobro razumem."

Zakaj sem se odločil za rudarski poklic? Dobro ga poznam. Vsi v naši družini smo zaposleni v Premogovniku Velenje: mama, oče, brat, pa sem

prišel še jaz. Morda se bom vpisal v rudarsko tehnično šolo, vsekakor pa nameravam ostati v tem poklicu. Prav dobro se počutim tu!"

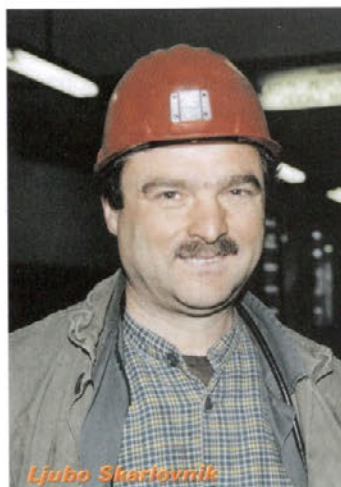
Ivan Jan je lani končal rudarsko tehnično šolo in se 1. marca letos zaposlil kot pripravnik v Premogovniku Velenje. "Kot pripravnik sem začel šestmesečni krožni program, v katerem bom spoznal vse pomembne dele jame in opravila, ki zadevajo moj poklic. Trenutno delam pri vzdržbi v jami Preloge. Prišel sem v dobro delovno skupino, lepo se razumemo in se dobro počutim. Vključil sem se v njihovo delo, delam sicer malo manj kot drugi, redno zaposleni, saj se še učim, uvajam."

Svoj poklic in delo v jami sem si predstavljal takšno, kot je sedaj. Seveda smo se v šoli bolj učili teorijo, sedaj pa vse naučeno preizkušam v praksi. Zanimivo je. Triizmenskega dela sem se navadil, v jami se dobro počutim. Ko sem hodil na prakso v jamo, me je bilo malo strah, sedaj pa je povsem drugače.

Za rudarski poklic sem se odločil potem, ko sem se hotel vpisati v policijsko šolo, pa nisem bil sprejet. K vpisu v rudarsko šolo me je pritegnila štipendija in druge ugodnosti. Danes mi ni žal, da sem se tako odločil. Načrtujem, da bom šolanje nadaljeval, bodisi na višji šoli v Velenju ali na fakulteti v Ljubljani. O tem se bom do konca pripravništva, do jeseni še odločil. Vsekakor pa si želim delati v premogovniku, " je sklenil Ivan Jan.

Vsem rudarjem, ki že dolgo delajo v premogovniku, tistim, ki so s tem šele pričeli, in tistim, ki se za poklice v rudarstvu šele usposablajo, vsekakor želimo 'srečno'!

Diana Janežič

Ljubo Skarlovnik

Marjan Murn, starejši

Uroš Tovornik

Ivan Jan

Invalidsko zavarovanje po 1. 1. 2003 (3. del)

Poklicna rehabilitacija postaja temeljna in prednostna pravica iz invalidskega zavarovanja. Temeljnost pravice do poklicne rehabilitacije je v tem, da če je zavarovanec ne izbere, ne pridobi nobenih drugih pravic iz invalidskega zavarovanja.

Dušan Zapašek

Poklicna rehabilitacija

S poklicno rehabilitacijo, ki je celostni proces, se delovni invalid strokovno, fizično in psiho-socialno usposobi za drug poklic ali delo, z namenom zaposlitve in ponovne vključitve v delovno okolje oziroma se usposobi za opravljanje istega poklica ali dela tako, da se mu prilagodi delovno mesto s tehničnimi pripomočki.

Namen poklicne rehabilitacije je:

- ✓ pridobitev novega poklica ali
- ✓ sposobitev za opravljanje istega poklica ali dela tako, da se s tehničnimi pripomočki invalidu ustrezno prilagodi delovno mesto in lahko opravlja svoj poklic še naprej.

Zavarovancu, ki pridobi pravico do poklicne rehabilitacije, zakon izrecno nalaga dolžnost usposabljanja za drugo ustrezno delo. Poklicna rehabilitacija je **hkrati pravica in obveznost** delovnega invalida.

Pogoji za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije

Pravica do poklicne rehabilitacije je pogojena s predhodno ugotovljeno invalidnostjo, obsegom preostale delovne zmožnosti in starostjo zavarovanca na dan nastanka invalidnosti.

Pogoji so naslednji:

- ✓ **dan nastanka** invalidnosti pred dopolnitvijo 50 let starosti,
- ✓ **invalidnost II. kategorije** (dosedanja III. kategorija - sposoben za drugo delo poln delovni čas),
- ✓ **usposobitev** za opravljanje drugega dela v polnem delovnem času, glede na preostalo delovno zmožnost,

- ✓ samo na zahtevo zavarovanca obstaja možnost **izbirne pravice** do poklicne rehabilitacije v primeru III. kategorije invalidnosti (dosedanja bivša spremenjena delovna zmožnost - sposoben za drugo strokovno enako zahtevno delo v polnem delovnem času in hkrati dosedanja II. kategorija - sposoben za delo v skrajšanem delovnem času), namesto pravice do premestitve in nadomestila, pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega in delne invalidske pokojnine ter pravice do nadomestila za invalidnost.

Delovni invalid, ki izbere pravico do poklicne rehabilitacije, ima vse pravice na podlagi in v zvezi s poklicno rehabilitacijo.

Pravice v zvezi s poklicno rehabilitacijo so:

- ✓ pravica do nastanitve,
- ✓ pravica do nadomestila za čas poklicne rehabilitacije,
- ✓ pravica do začasnega nadomestila,
- ✓ pravica do premestitve po končani poklicni rehabilitaciji,
- ✓ pravica do nadomestila v času dela na drugem delovnem mestu.

Načini poklicne rehabilitacije so:

- ✓ izobraževanje na ustreznih šolah in druge oblike izobraževanja,
- ✓ praktično delo na ustreznem delovnem mestu pri delodajalcu oziroma druge oblike delovnega usposabljanja,
- ✓ izobraževanje ob delu s soglasjem delovnega invalida,
- ✓ za poklicno rehabilitacijo se šteje tudi čas privajanja na delo, za katero se je delovni invalid z njo

usposobil, če je to potrebno, da bi mogel z normalnim delovnim učinkom opravljati drugo ustrezno delo.

Nadomestila, vezana na poklicno rehabilitacijo

Zavarovanec je v času od pridobitve pravice do poklicne rehabilitacije pa vse do njenega zaključka upravičen do **denarnega nadomestila**. Nadomestilo zanaša **100 odstotkov** invalidske pokojnine, do katere bi bil upravičen zavarovanec na dan nastanka invalidnosti, če poklicna rehabilitacija poteka v ustrezni instituciji. Če pa usposabljanje invalida za drugo ustrezno delo poteka ob delu, je tak zavarovanec upravičen do denarnega nadomestila v višini **40 odstotkov** invalidske pokojnine, ki bi jo pridobil na dan nastanka invalidnosti.

Po zaključku poklicne rehabilitacije je zavarovanec upravičen do **začasnega nadomestila**, in sicer za obdobje od zaključka poklicne rehabilitacije do začetka dela na novem delovnem mestu v višini invalidske pokojnine na dan nastanka invalidnosti, po začetku dela na novem delovnem mestu pa v višini 20 odstotkov invalidske pokojnine na dan nastanka invalidnosti. V primeru, da zavarovancu, ki mu ni mogoče zagotoviti ustreznega delovnega mesta, **preneha delovno razmerje** po odločitvi komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi, mu pripada nadomestilo v višini **80 odstotkov** invalidske pokojnine na dan nastanka invalidnosti.

Po končani poklicni rehabilitaciji oziroma po prenehanju delovnega

razmerja pripada začasno nadomestilo zavarovancu s statusom samozaposleni, kmet, vrhunski športnik ali šahist v višini **80 odstotkov** invalidske pokojnine na dan nastanka invalidnosti. V primeru, da se ti zavarovanci zaposlijo, ostane začasno nadomestilo v višini **20 odstotkov** te invalidske pokojnine.

Po končani poklicni rehabilitaciji pripada zavarovancem s statusom vajenec, brezposelni, starši, ki skrbijo za otroka v prvem letu starosti, zaporniki, obvezno zavarovane osebe za posebne primere zavarovanja, pasivno zavarovani ali prostovoljno vključeni v obvezno zavarovanje nadomestilo v višini **60 odstotkov** invalidske pokojnine na dan nastanka invalidnosti. Izplačuje se do dneva ponovne zaposlitve, vendar največ pet let; po preteku petih let oziroma v primeru zaposlitve, ostane v višini **20 odstotkov** te invalidske pokojnine.

Po **začetku dela na drugem ustreznem delovnem mestu** oziroma **po preteku roka za izplačilo** začasnega nadomestila se zavarovancu, ne glede na to, na kakšni podlagi je pridobil pravico do poklicne rehabilitacije, začasno nadomestilo zmanjša in znaša **20 odstotkov** invalidske pokojnine, ki bi jo pridobil na dan nastanka invalidnosti.

Vsi zavarovanci **izgubijo pravico do začasnega nadomestila**, če v določenem roku iz neopravičljivih razlogov ne nastopijo in končajo poklicne rehabilitacije, ne izpolnjujejo obveznosti iz pogodbe ali ne nastopijo dela, ki jim je preskrbljeno. V tem primeru zavarovanec na podlagi iste invalidnosti ne more pridobiti nobenih novih pravic.

Zavarovanec, ki se je s poklicno rehabilitacijo usposobil za drugo delo, mora tako delo sprejeti. Če za odklonitev dela, ki je bilo zavarovancu preskrbljeno, ni opravičljivih razlogov, **izgubi pravico** do začasnega nadomestila. Izguba je trajna, saj zakon izrecno določa, da tak zavarovanec na podlagi iste invalidnosti ne more pridobiti nobenih pravic.

Denarna nadomestila v zvezi s pravico do poklicne rehabilitacije se izplačujejo zavarovancem, ki so v delovnem razmerju oziroma so vključeni v obvezno zavarovanje, za dneve dela, pa tudi dneve, za katere imajo po posebnih predpisih pravico do nadomestila.

Nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije za obdobje od pridobitve pravice do končane poklicne rehabilitacije

v višini pripadajoče invalidske pokojnine na dan nastanka invalidnosti:

- ✓ **tistemu, ki se usposablja ob delu, pripada 40 odstotkov tega zneska in**
- ✓ **pravica do nastanitve na stroške zavoda.**

Po potrebi zavod prevzame stroške prilagoditve prostorov in delovnih sredstev na ustreznem delovnem mestu. Zavod lahko del sredstev nameni za pospeševanje zaposlovanja nezaposlenih invalidov tako, da materialno spodbuja delodajalce, ki bodo pripravljene zaposlovati nezaposlene invalide.

Pogodba o poklicni rehabilitaciji

Medsebojne pravice in obveznosti, vezane na poklicno rehabilitacijo, se določijo s pogodbo, ki se sklene po dokončnosti in s tem tudi izvršljivosti odločbe o poklicni rehabilitaciji. Pogodbo sklenejo zavod, delodajalec (ali zavod za zaposlovanje) in zavarovanec.

Pri poklicni rehabilitaciji, usposabljanju in zaposlitvi sodelujejo organizacije za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb ter zavod za zaposlovanje.

Delovni invalid in izvajalec poklicne rehabilitacije, torej tudi delodajalec, sta zavezana k šestmesečnemu poročanju zavodu o poteku poklicne rehabilitacije.

Dolžnost zagotavljanja poklicne rehabilitacije

Dolžnost zagotovitve poklicne rehabilitacije je na strani delodajalca, pri katerem je bil delovni invalid zaposlen v času nastanka invalidnosti. Ostalim jo zagotavlja zavod. Določeno je sodelovanje zavoda, delodajalcev in zavoda za zaposlovanje, vse stroške poklicne rehabilitacije pokriva zavod.

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje bo lahko kril tudi **stroške nastanitve invalida** v času trajanja poklicne rehabilitacije. Do tega bo prišlo v primeru, ko je zaradi oddaljenosti stalnega prebivališča invalida od institucij, v katerih poteka poklicna rehabilitacija oziroma od delodajalca, nujno potrebna vožnja s prevoznimi sredstvi, zavarovanec pa se z javnimi prevoznimi sredstvi, glede na svojo invalidnost, ne more voziti, niti mu ni zagotovljen poseben prevoz.

Pri izvedbi poklicne rehabilitacije sodelujejo tudi organizacije za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb ter zavod za zaposlovanje.

V poslovnem sistemu Premogovnik Velenje je možno pripraviti pet sklopov programov usposabljanja:

- ✓ oblika poklicne rehabilitacije s **praktičnim delom** na ustreznem delovnem mestu pri delodajalcu za pridobitev strokovne usposobljenosti do III. stopnje strokovne izobrazbe,
- ✓ za obliko poklicne rehabilitacije, ki se izvaja z rednim ali izrednim izobraževanjem v izobraževalnih ustanovah, je možno **organizirati praktični del usposabljanja**, ki je sestavni del tega izobraževanja,
- ✓ za delavce, ki imajo vsaj IV. stopnjo strokovne usposobljenosti, je možno organizirati **dopolnilne strokovne tečaje**, ki se zahtevajo kot dodatna znanja za opravljanje določenega delovnega mesta,
- ✓ za poklicno rehabilitacijo se šteje tudi čas privajanja na delo, za katero se je delovni invalid z njo usposobil, če je to potrebno, da bi mogel z normalnim delovnim učinkom opravljati drugo ustrezno delo; v okviru te možnosti lahko razvijamo programe **psihosocialne rehabilitacije**,
- ✓ usposobitev za opravljanje istega poklica ali dela tako, da se s tehničnimi pripomočki invalidu **ustrezno prilagodi delovno mesto** in lahko **opravlja svoj poklic še naprej**.

Premogovnik lahko vsaj deloma razvija vse oblike poklicne rehabilitacije, v celoti pa privajanje na delo, usposabljanje s praktičnim delom na ustreznem delovnem mestu pri delodajalcu.

Od 1.1.2004 dalje bo uvedena možnost odpovedi delovnega razmerja invalidu.

Delovno razmerje **preneha** delovnemu invalidu v primerih:

- ✓ če mu ni mogoče zagotoviti dela s **krajšim delovnim časom od polnega**,
- ✓ **ne nastopi** poklicne rehabilitacije ali je **ne konča** v določenem roku,
- ✓ **ne izpolnjuje** obveznosti, določene v pogodbi o poklicni rehabilitaciji,
- ✓ **ne nastopi dela** na drugem delovnem mestu ali ne prične z delom s krajšim delovnim časom od polnega.

Razloge za prenehanje delovnega razmerja ugotavlja Komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi. Sestavljajo jo predstavniki zavoda, inšpektorata za delo, zavoda za zaposlovanje, delodajalcev in sindikatov. Določi jo minister, pristojen za delo. Odločitev komisije je dokončna.

V primeru, da ima delodajalec zaposlenih manj kot pet delavcev, komisija deluje le na osnovi predloga zavoda, zavarovanca ali delodajalca. Pravice delovnemu invalidu v primeru prenehanja delovnega razmerja se določijo na podlagi iste invalidnosti samo v primeru, če mu ni mogoče zagotoviti dela s krajšim delovnim časom od polnega. V ostalih primerih prenehanja delovnega razmerja ostane brez pravic v okviru te invalidnosti.

Povzetek

Poklicna rehabilitacija postaja od 1. 1. 2003 dalje **prednostna pravica** pri poklicni invalidnosti za delovnega invalida, mlajšega od 50 let. Pomeni **celosten rehabilitacijski pristop**. Posameznik se strokovno, fizično in psiho-socialno **usposobi za drug poklic** ali delo. Možna je izbirna pravica do poklicne rehabilitacije. V poklicno rehabilitacijo spada še privajanje na delo po končani poklicni rehabilitaciji. **Medsebojne pravice in obveznosti**, vezane na poklicno rehabilitacijo, se določijo s **pogodbo**.

Pravice v zvezi s poklicno rehabilitacijo so:

- ✓ pravica do nastanitve,
- ✓ pravica do nadomestila za čas poklicne rehabilitacije,
- ✓ pravica do začasnega nadomestila,
- ✓ pravica do preložitve po končani poklicni rehabilitaciji,
- ✓ pravica do nadomestila v času dela na drugem delovnem mestu.

Poklicna rehabilitacija je **hkrati pravica in obveznost** delovnega invalida. Zavarovanec na podlagi iste invalidnosti ne more pridobiti nobenih novih invalidskih pravic. Tudi v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje je možno pripraviti **programe usposabljanja**.

Od 1. 1. 2004 bo uvedena **možnost odpovedi** delovnega razmerja invalidu.

/konec/

Dušan Zapašek

Obvestilo za imetnike izkaznice ZDIS!

Imetniki članske izkaznice Zveze delovnih invalidov, veljavne za tekoče leto, imajo pri nekaterih storitvah popust, in sicer:

15-odstotni popust za vse fotostoritve v Foto Studiu Center, Kidričeva 2a, Velenje

Kako zdravi smo?

V dispanzerju medicine dela, prometa in športa v Zdravstvenem domu v Velenju je bilo v letu 2001 preventivno pregledanih 2.632 zaposlenih v Premogovniku Velenje, od tega 86 žensk. Poglejmo nekaj podatkov in ugotovitev, pridobljenih s temi pregledi!

Povprečna starost pregledanih je bila 39,5 leta, povprečna delovna doba pa 20,1 leta.

Prehranjenost je bila ocenjena na osnovi indeksa relativne telesne mase in ugotovljeno je bilo, da je normalno prehranjenih le 984, 88 jih ima pre nizko težo, med 1.560, ki so pretežki, pa je bilo zmerno debelih 742, debelih 818 in prekomerno debelih 341 pregledanih. Tudi največ zdravstvenih okvar je bilo ugotovljenih na področju prehranskih in presnovnih motenj.

Več kot tretjina pregledanih, je povedala, da kadijo, več kot polovica, da zmerno pijejo alkoholne pijače. Da se redno rekreirajo, je povedala le dobra desetina pregledanih, še 66 odstotkov pa, da se občasno rekreirajo.

Na osnovi tega je bilo zapisano, da je treba poskrbeti za bolj zdrav način življenja, zmanjševanje telesne teže in pogostejšo rekreacijo.

Ocenjeno je bilo, da je 819 ali 21,6 odstotka pregledanih dobrega zdravja, drugi pa imajo eno ali več diagnoz. Na prvem mestu so endokrine, prehranske in presnovne bolezni, sledijo bolezni in okvare vida, potem so bolezni mišično-skeletnega sistema, bolezni ušes in okvare sluha, bolezni obtočil. Bolezni oči in okvare vida so v veliki meri prisotne predvsem pri zunanjih delavcih ob slikovnih zaslonih, do bolezni ušes in okvar sluha pa prihaja na hrupnih delovnih mestih.

Zdravstveno stanje v mejah normale je bilo ugotovljeno pri 1.005 pregledanih, za lažje okvare je šlo pri 1.321 pregledanih, srednje okvare zdravja je imelo 257, težje okvare pa 21 pregledanih. Simptomi, znaki in nenormalni izvidi predstavlja nevarnost za zdravje pri 7,9 odstotka pregledanih.

Na osnovi tega je bila ocenjena zmožnost za delo, in sicer takole. 1.871 ali 71,1 odstotka pregledanih kot zmožnih za delo, 692 zmožnih z omejitvijo, 30 kot začasno nezmožnih, 1 kot trajno nezmožen in 3 zmožni za druga dela, za 35 pregledanih pa ta ocena ni bila podana.

Za zaključke, mnenje, ukrepe v zvezi z rezultati preventivnih zdravstvenih pregledov smo povprašali **Karlija Čretnika**, referenta zdravstvene preventive v našem podjetju.

„Iz rezultatov preventivnih zdravstvenih pregledov vidimo, da so problem obremenitve lokomotorne aparata hrbtenice pri težkem delu v jami, delo pri slikovnih zaslonih, prekomerna teža in tudi okvare sluha zaradi hrupa pri delu.

V zvezi z boleznimi mišično-skeletnega sistema in vezivnega tkiva bomo preučili, pri katerih delih so prisotne večje statične in dinamične obremenitve. To je predvsem pri delu v jami in na tej osnovi bomo dobili bolj objektivno sliko teh obremenitev in potem na podlagi tega zastavili določene ukrepe.

Načrtujemo preglede, usmerjene v ciljno testiranje vidnih funkcij pri delavcih, ki delajo pretežno ob slikovnih zaslonih, in tudi ob nabavi novih računalnikov se naša služba trudi za nakup računalnikov, pri katerih je tovrstno sevanje minimalno oziroma najmanjše.

Kot tretje dispanzer medicine dela, prometa in športa predlaga, da bi preglede opravljali samo v dopoldanskem času in bi tako dobili bolj objektivne rezultate. Zanesljivo je, da bi rezultati bili bolj objektivni, če bi delavec prišel na pregled zjutraj, ko je spočit, kot pa če pride po opravljenem delu. V vseh primerih bo to verjetno težko izvesti glede na naravo in tehnologijo našega dela, ker pač delamo v treh, štirih izmenah, vendar pa se bomo trudili.

Četrto, kar narekujejo rezultati teh pregledov, je, da poskušamo delavce motivirati za zdrav način življenja, zmanjševanje telesne teže in za rekreacijo. V našem podjetju imamo zastavljen projekt Skrb za zdravega delavca in v okviru tega so organizirana tudi predavanja o zdravem načinu življenja. Načrtujemo tudi pridružitve k akciji z Gibanjem do zdravja in pri tem preizkus hoje na dva kilometra z ugotavljanjem telesne pripravljenosti posameznika.

V podjetju si prizadevamo - in si še bomo - za čim boljše delovne razmere, tako glede varnosti kot tehnologije, in seveda tudi za dobre možnosti za rekreacijo. Zavedati pa se je treba, da lahko za svoje zdravje največ naredi vsak sam. To poudarjam in vsem delavcem želim veliko zdravja.“

Dragica Marinšek

Iz zapisnika sveta delavcev

Na 11. redni seji sveta delavcev 10. aprila so se člani tega organa seznanili s poslovnim poročilom Premogovnika Velenje za leto 2001, dogovorom o oblikovanju sveta delavcev holdinga Slovenske elektrarne, izhodišči za delovanje športnega društva, v točki razno pa naj bi potrjevali prioriteto listo za dodelitev stanovanj za leto 2002 in se seznanili z razpisom za nagrado za delovno skupino leta 2002.

Poslovno poročilo Premogovnika Velenje za leto 2001 je povzel direktor podjetja dr. Franc Žerdin. Ker smo vsebino poročila povzeli in komentirali v prejšnji številki Rudarja, tokrat zapišimo, kaj je člane sveta delavcev zanimalo v razpravi na seji.

Tako na primer, koliko denarja namenja podjetje za športne programe in preventivo, zakaj je Gost prodal počitniške zmožljivosti, brez da bi jih ponudil zaposlenim v poslovnem sistemu, kdo bo plačal odstranitev ali spremembo namembnosti nasedlih investicij, kako je s prenosom delnic na HSE in izplačilom premalo izplačanih plač, ali bo imela domnevna vpletenost podjetja MINS v domnevno nezakonite posle s TEŠ kot poslovnega partnerja Premogovnika Velenje negativen vpliv tudi nanj, ali se bodo glede na dober poslovni rezultat v prvih treh letošnjih mesecih povečale plače, želeli pa so tudi nekaj pojasnil o tresenju Šoštanja.

Odgovore si lahko preberete v zapisnikih s te seje, objavljenih na oglasnih deskah oziroma jih dobite pri svojih predstavnikih v svetu delavcev.

V nadaljevanju seje so se člani sveta delavcev seznanili z dogovorom o **oblikovanju sveta delavcev** kapitalsko povezanih družb v okviru holdinga

Slovenske elektrarne. Dogovor določa skupno **13 članov sveta delavcev**, od tega iz vsake od pridruženih družb po 2, iz Premogovnika Velenja pa 3. Dogovor so na seji potrdili, imenovali pa tudi 3 svoje predstavnike v skupni svet delavcev. To so predsednik sveta delavcev, torej sedaj Pavel Župevc, za druga dva pa so izvolili Bogdana Gregorina in Mirana Božiča.

Podrobnejšo razpravo o izhodiščih za delovanje **športnega društva** so

moral člani sveta delavcev zaradi poteka časa, predvidenega za sejo, prekiniti. Sklenili so, da podpirajo ustanovitev športnega društva, nato pa so na hitro pregledali le še poročilo komisije za stanovanjska vprašanja, ki ugotavlja, da v določenem roku ni bilo nobenih pritožb na predlagano **prioritetno listo za dodelitev stanovanj** za leto 2002. Svet delavcev je listo zato potrdil takšno, kot je bila objavljena tudi na oglasnih deskah. /dj/

PROIZVODNJA MAREC 2002

OBRAT	PROIZVODNJA			+ VIŠEK - PRIMANJ.		ODSTOTEK		DOSEŽEN POVPREČEK
	osn. nač.	mes. nač.	doseženo	na osn. nač.	na mes. nač.	na osn. nač.	na mes. nač.	
PRELOGE	157.000	200.200	196.840	39.840	-3.360	125,38	98,32	8.947
PESJE - ŠKALE	146.000	180.400	158.990	12.990	-21.410	108,90	88,13	7.227
PRIPRAVE	17.000	15.400	16.170	-830	770	95,12	105,00	735
PREMOGOVNIK	320.000	396.000	372.000	52.000	-24.000	116,25	93,94	16.909

Razvojna usmeritev IP HTZ je prava

Konec leta 2001 so v IP HTZ začeli z razvojno dejavnostjo. Zastavili so 34 projektov, določili projektne time in pričeli z usposabljanjem njihovih vodij. V marcu so pregledali opravljeno delo.

Razvojna dejavnost je v IP HTZ organizirana po načelih in principih projektnega vodenja. Za njeno "življenje" skrbijo v dveh službah tehničnega področja, in sicer razvoju in investicijah ter tehnični službi.

Kot je povedal vodja razvoja in investicij **Aleš Stropnik**, univ. dipl. inž. strojništva, je predstavitev in verifikacija razvojnih projektov potrdila pravilno razvojno usmeritev ter pripravljenost vodij razvojnih projektov, članov timov in vseh zaposlenih v podjetju za odgovorno, kakovostno in učinkovito delo. Razvojni projekti so smelo zastavljeni, usmerjeni pa so v: generiranje novih proizvodov in tehnologij, izpolnjevanje okoljevarstvene zakonodaje, ustvarjanje humanejšega in prijaznejšega delovnega okolja, krepitev konkurenčnosti podjetja, zagotavljanje kakovosti in odličnosti poslovanja ter zagotavljanje dobrih poslovnih rezultatov.

"Na verifikaciji projektov, ki je potekala med 12. in 25. marcem, so vodje predstavili svoje projekte, rezultate dosedanjega dela, v kateri fazi se projekti trenutno nahajajo in kje se pojavljajo težave. Skupaj z vodstvom IP HTZ in vodji profitnih centrov smo razpravljali o doseženih rezultatih pri posameznih projektih, vodstvo pa je nato podalo usmeritve in priporočila za nadaljnje delo. Pri večini projektov so ugotovili, da manjkajo termiski načrti s podprojekti in natančnejša ekonomska analiza z vrednotenjem projekta," je povedal Stropnik.

Tudi Aleš Stropnik kot vodja razvojnega področja je zadovoljen s predstavljenim in ugotavlja: "Z izdelavo projektov smo se vsi veliko naučili. Jaz sem prej delal kot tehnolog in sem se z vključitvijo v razvojno dejavnost moral lotiti pridobivanja ekonomskih znanj. Pri dveh razvojnih

projektih sem član timov, pri vseh pa, seveda, pomagam, svetujem drugim."

Kako pa so izobraževalne delavnice, ki jih je vodil Andrej A. Česen, koristile članom projektnih timov? Aleš Stropnik pravi, da se je vodja delavnic zelo potrudil pri podajanju ekonomskih znanj in jih podal na primeren, razumljiv in praktičen način. Zadovoljni so bili tudi udeleženci izobraževanja, nenazadnje bi se razvojnega in projektnega dela brez teh znanj sploh ne mogli lotiti.

Pri tako obsežnem, analitično poglavljenem delu in poleg tega delu, za katerega se je bilo treba šele usposobiti za vodenje projektnega managementa, seveda, brez težav ne gre. Kot je povedal Stropnik, so se vodje in člani timov ob vsem svojem tekočem delu zelo angažirano lotili dela pri projektih, a so, zanimivo, nekateri vodje imeli težave pri razporejanju delovnih nalog med člani tima in so skoraj vse naloge opravljali sami. Torej je šlo za pomanjkanje znanja iz vodenja.

"Pri nobenem od projektov delo ni zastalo in zelo optimistično gledamo na nadaljevanje," pravi Stropnik. "Zavedamo pa se, da izplen tega razvojnega dela ne bo 100-odstoten in tudi ne more biti. Za tehnološko razvitejša podjetja velja, da je uveljavitev razvojnih projektov v praksi okoli 10-odstotna. Načrtujemo, da bo pri nas precej večja. Pri dveh projektih smo tudi dve načrtovani dejavnosti že začeli izvajati.

Pri projektu "Prestrukturiranje kopalničarjev v nove programe", ki ga vodi Milan Živic iz PC SPV, smo navezali stike z invalidskim podjetjem

Aleš Stropnik, univ. dipl. inž. strojništva

IPC Gorenje in začeli s sestavljanjem komponent za hladilnike. Zaenkrat to dela le nekaj invalidov v eni izmeni, vendar so možnosti za povečanje števila zaposlenih in obseg dela zelo velike.

Drug razvojni projekt, ki je že obrodil sadove, je "Nerjaveča jekla". Vodi ga Robert Jamnikar iz PC SIPO. Navezani so bili poslovni stiki z Elanom in s prvimi izdelki iz IP HTZ so bili v Elanu zadovoljni, "pravi Stropnik.

Razvojna dejavnost v IP HTZ je sedaj v fazi vzpostavljanja organizacijskih pogojev projektnega managementa. Člani ožjega tima, sestavljajo ga Damijan Kanduti, Andreja Meža, Janja Juvan, Branka Vičar, Peter Houdournik in Aleš Stropnik, pripravljajo osnutke dokumentov oziroma izdelkov za to področje. Krovni dokument bo poslovnik projektnega managementa, izdelali pa bodo še priročnik projektnega tima, projektni informacijski sistem z ustrežno programsko opremo, projektno pisarno, kriterije za izbiro projektov, pobude in prioritete projektov ter dokumenta projekti in računovodstvo ter motiviranje in zmogljivosti.

"Skupek vseh teh dokumentov bo vzpostavljala projektni način vodenja podjetja IP HTZ. Narejen bo specifično za naše podjetje, zato ga tudi izdelujemo sami. Dokument bo ažuren, živ. Jeseni bomo izvedli pilotni projekt po navodilih projektnega managementa in tako v praksi preizkusili omenjene dokumente," je sklenil Stropnik.

Diana Janežič

Kot je povedal Aleš Stropnik, je bila v službi razvoja in investicij IP HTZ pripravljena vsa dokumentacija za registracijo podjetja kot razvojno-raziskovalne organizacije. Načrtujejo, da bo Ministrstvo za znanost in tehnologijo njihovo prošnjo ugodno rešilo v maju.

Pri poslih odločajo kakovost, cena, dobavni roki

Primarna naloga profitnih centrov IP HTZ je zagotavljanje zanesljivega servisa za potrebe Premogovnika Velenje. V vseh centrih pa intenzivno iščejo tudi zunanja tržišča za prodajo svojega znanja in izdelkov. Tako je tudi v PC SIPO, servis in proizvodnja opreme.

Po besedah **Mateja Zaluberška**, tehničnega vodje PC SIPO, imajo v njihovem PC 10 proizvodnih in storitvenih programov, ki jih intenzivno tržijo. Ti so servis rudarske opreme, proizvodnja rudarske opreme, projektiranje in konstruiranje rudarske opreme, transportna tehnika, snovanje, proizvodnja in montaža nosilnih jeklenih konstrukcij, izdelki iz nerjaveče pločevine, vzdrževanje in servis pnevmatske opreme proizvajalca Atlas Copco, avtomehanična delavnica, drobilna tehnika, gradnja aktivnih protipožarnih sistemov in področje ekologije.

“V naših razvojnih programih smo zajeli vse aktivnosti, ki jih peljemo ali jih želimo peljati pri odpiranju na zunanja tržišča, izven Premogovnika Velenje. Naše programe predstavljamo na različne načine: z obiski na sejmi, s sodelovanjem na razpisih za javna naročila, z navezovanjem poslovnih stikov.

Letos smo se predstavili na črnogorskem tržišču, v sklopu rednih obiskov in vzdrževanja poslovnih stikov s premogovnikoma v Zenici in Brezi smo bili v Bosni, z drobilno tehniko smo se predstavili na sejmu Megra v Gornji Radgoni.

Bili smo tudi v Moskvi, v Rusiji, kjer smo preučili možnost sodelovanja pri predelavi napredivnega stroja GPK S. To željo so izrazili v Premogovniku Velenje, in sicer da bi ta ruski napredivni stroj, ki je v naših jamah že dolgo v uporabi, rekonstruirali, posodobili in dodelali tako, da bi elektro in hidravlični del stroja ustrezal slovenski in evropski zakonodaji.

Sicer pa še redno vzdržujemo stike s podjetji, pri katerih je naš proizvodni program kompatibilen z njihovimi potrebami. Med takšnimi podjetji je vse, kakor Gorenje Notranja oprema,” pravi Zaluberšek in poudarja, da je

konkurenca izredno huda, cene nizke, dobavni roki pa kratki.

Nekatere predstavitve in navezovanje poslovnih stikov je že obrodilo sadove. Za Gorenje Notranjo opremo so lani speljali posel proizvodnje in montaže jeklene nosilne konstrukcije in na osnovi dobrih referenc letos dobili posel za izdelavo nerjavečih mešanih posod za keramiko.

Poslujejo s firmo Bosio iz Štor, za katero so lani izdelali obračalno napravo, letos pa izdelujejo ogrodje peči. Za Cimos so izdelali viseči transporter. Lepo teče posel z Atlasom Copco, za katerega vzdržujejo pnevmatsko opremo. Z DBT Francija v kooperaciji izdelujejo dele sekcij, ki jih bo tržila ta firma. Poleg vsega naštetega sedaj izdelujejo 128-tonski del jeklenega dela sekcij za Premogovnik Velenje.

“Vse to so bili posamezni posli, manj pa imamo kontinuiranih, stalnih,” pravi Zaluberšek. “Za enega takšnih se kaže posel z Elanom, za katerega naj bi izdelovali izdelke iz nerjaveče pločevine za njihov jahtni program. Izdelali smo testno serijo in čakamo na odgovor o ustreznosti izdelkov. Pri tem poslu gre za zelo zahtevne izdelke in za visoko kvaliteto končno obdelavo kvalitetnih materialov.”

Trenutno imajo v PC SIPO del svojih zmogljivosti zasedenih z remontom odkopne opreme in predelavo dela podporja Premogovnika Velenje, ki želi čim prej začeti z odkopom v jami Pesje.

V PC SIPO si, seveda, prizadevajo s predstavitvami in kvalitetno izdelavo

Matej Zaluberšek, tehnični vodja PC SIPO

izdelkov v dogovorjenih rokih in s primerno ceno ustvariti podobo zanesljivega in kakovostnega poslovnega partnerja. Glede na to, da je njihova primarna naloga kvalitetna oskrba z izdelki in storitvami Premogovnika Velenje, in teh poslov je veliko, delež poslov za zunanji trg ne narašča hitro. So pa lani ustvarili za 76 milijonov SIT prihodka na zunanjih trgih, letos pa načrtujejo ta znesek podvojiti.

Ta prihodek bodo pridobivali z že uveljavljenimi posli in si prizadevali dobiti nove. Zaluberšek poudarja, da so lahko konkurenčni, saj se kadmrovske krepijo, zaposleni se nenehno izobražujejo, posodobili so nekaj opreme, prilagajajo organizacijo dela zahtevam kupcev.

Podjetja, s katerimi že poslujejo, jih prepoznavajo kot zanesljivega partnerja, dobro organiziranega, ki lahko nudi kompletne storitve, torej projektiranje, proizvodnjo, vzdrževanje. To pa so aduti, ki jim lahko zagotovijo nove posle.

Diana Janežič

IP HTZ se je predstavil na Megri

Na nedavnem 15. mednarodnem sejmu gradbeništva in gradbenih materialov Megra, ki je potekal v Gornji Radgoni med 9. in 13. aprilom, sta se predstavila tudi dva profitna centra IP HTZ – PC Proizvodnja gradbenih materialov in PC Servis in proizvodnja opreme.

“Prav takšno vrsto malte proizvaja nekaj podjetij v tujini, sicer pa v Sloveniji konkuriramo več podjetjem, ki izdelujejo gradbene materiale.

Naša tržna niša so mineralni ometi, konkurenčne prednosti pa v tem, da ponujamo pripravljene mešanice, tako da je njihova uporaba preprosta, ne vzame veliko prostora, je dokaj čista, manj je kala, lažji je nadzor po-

Omenjena profitna centra sta se tokrat prvič samostojno predstavila na kakšnem sejmu. Kot je povedal **Jani Arlič**, vodja prodaje in marketinga v IP HTZ, so se v IP HTZ odločili, da bodo letos sodelovali na dveh sejmihi, to je na Megri in mednarodnem obrtnem sejmu v Celju. Na drugih primernih sejmihi po Evropi in državah nekdanje Jugoslavije, pa bodo le obiskovalci.

“Odločili smo se, da bomo na Megri nastopili z dvema programoma: PC PGM je predstavil program Tormalt, PC SIPO pa drobilno-sejalno tehniko in servisiranje pnevmatskih kladiv, za katere smo zastopnik in pooblaščen prodajalec za Atlas Copco.

Koordinator predstavitve na sejmu je bil **Ivan Bednjički**. S pomočjo oblikovalskega studia Agens smo zastavili promocijo izdelkov Tormalt, oblikovalska izvedba propagandnega materiala za sejemsko predstavitev je bila v rokah našega oblikovalca Iva Hansa Avberška, tiska pa v PC SPV.

Naš nastop na Megri ocenjujem kot uspešen. Razstavni prostor IP HTZ si je ogledalo tudi precej naših sodelavcev iz poslovnega sistema in tudi direktor Premogovnika Velenje dr. Franc Žerdin, kar smo vzeli kot

podporo našim prizadevanjem,” je poudaril Arlič.

Ivan Bednjički, vodja prodaje in marketinga v PC PGM, pa je takole predstavil program Tormalt, ki so ga predstavljali na Megri: “Gradbeni program

Tormalt je nova blagovna znamka suhih betonskih mešanic, specialnih betonov in programov, ki jih izvajamo v sodelovanju s Premogovnikom Velenje na zunanjih deloviščih. Je zanimiv za gradbeništvo in za individualne graditelje.

Gre za suhe betonske mešanice, ki vsebujejo beton, pesek in apno, in jim pri pripravi dodamo samo vodo. Osnovni program Tormalt je namenjen za gradnjo objektov, za zidanje, kontaktne omete, malte, izravnalne malte, specialni betoni pa so uporabni pri tunelogradnji; Premogovnik Velenje jih je, na primer, uporabljal pri gradnji vodnega rova Drtiščica, pri delih v HE Plave...”

Bednjički se je pohvalil, da je bil odziv obiskovalcev sejma Megra ob razstavnem prostoru PC PGM, velik in pozitiven, še bolj pa ga veseli, da so zbudili nekaj skrbi pri konkurenci.

rabljenih količin. Odvisno od uporabljenih tehnologije zidave imamo različne načine pakiranja malt – od 30 kilogramskih natronskih vreč, 800 do 1400 kilogramskih tako imenovanih big bag vreč do silosov,” našteva Bednjički.

Tržna akcija že teče. Tormalt bodo oglaševali tudi na jumbo plakatih po Sloveniji, vse izdelke pa je že mogoče kupiti v Eri, Slovenijalesu, Lesnini in Kerosu. Zaposleni v poslovnem sistemu Premogovnika Velenje pa jih lahko kupijo tudi pri prodaji betonov v PC PGM.

Sejem je mimo, pomembne pa so posejemske aktivnosti, poudarja Arlič, zato bodo morali še veliko delati, da bodo nekateri pogovori, ki so jih imeli z obiskovalci sejma, prerasli v poslovni odnos.

Diana Janežič

S sistemom HOJLA! cenejše telefoniranje v tujino

Hčerinsko podjetje Telkom sistemi, d.o.o. je na največji izobraževalno-sejemski predstavitvi telekomunikacij in informacijske tehnologije v Sloveniji Teleinfos '02 aprila v Cankarjevem domu prvič predstavilo širši javnosti svoj najnovejši projekt - HOJLA!

Sistem HOJLA! je nabor storitev, ki omogočajo mednarodno telefoniranje, pošiljanje telefaks sporočil in cenejše klicanje iz fiksnega v mobilno omrežje, pri katerih se za prenos telekomunikacijskega prometa uporablja protokol VoIP – Voice over Internet Protocol.

Internetni domači strani HOJLA!
www.hojla.net.

Na www.hojla.net se lahko prijavi vsaka pravna ali fizična oseba. Na navedeni naslov prijavljenega pošljemo po običajni pošti zgibanko s prijavnico, kjer so še dodatna pojasnila o sistemu HOJLA!.

Vodje projekta so **Matej Meža** in **Marko Poličnik**, oba univ. diplomirana inženirja Fakultete za elektrotehniko Univerze v Ljubljani, ter **Slavko Ževart**, direktor podjetja Telkom sistemi.

Sistem smo začeli postavljati v avgustu 2001. V času postavitve in testiranja sistema HOJLA! smo tudi pridobili vsa potrebna dovoljenja.

Strojna oprema je delo vrhunskih svetovnih proizvajalcev, z izjemo telefonske centrale, ki je slovenski proizvod.

HOJLA! omogoča klicati v katerokoli državo na svetu. V najbolj klicane države Slovencev, evropske, je klic prek HOJLA! v primerjavi s Telekomom Slovenije cenejši kar od 20 do 30 odstotkov. Sicer pa so klici v nekatere nam bolj oddaljene dežele, kot so na primer Malezija, Kitajska, Egipt, cenejši tudi nad 50 odstotkov.

Dodatna velika stroškovna prednost HOJLA! je brezplačna priključnina in tudi naročnina, tako da plača naročnik ob začetku meseca za pretekli mesec izključno strošek uspešno opravljenih telefonskih pogovorov. Na območju Slovenije sistem HOJLA! omogoča tudi cenejše klicanje v mobilna omrežja 031, 041 in 050. Sicer pa je mogoče ceno minute za posamezno državo pogledati na in-

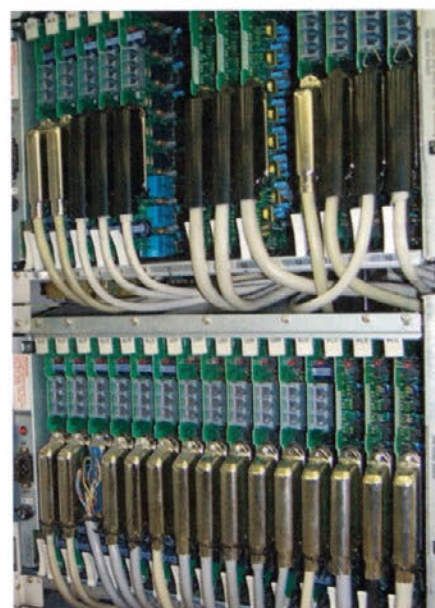
ternetni domači strani HOJLA!
www.hojla.net.

Na www.hojla.net se lahko prijavi vsaka pravna ali fizična oseba. Na navedeni naslov prijavljenega pošljemo po običajni pošti zgibanko s prijavnico, kjer so še dodatna pojasnila o sistemu HOJLA!.

Pravilno izpolnjeno prijavnico pravna ali fizična oseba pošlje na naslov podjetja Telkom sistemi, Preloška 1, 3320 Velenje in s tem je naročniško razmerje sklenjeno.

Naročniku dodelimo št. računa in PIN kodo in ga o tem obvestimo po pošti. Zgibanko je mogoče dobiti tudi v poslovnih prostorih Telkoma sistemov na Kersnikovi 13 v Velenju.

Povezava s sistemom HOJLA! je mogoča le s tako imenovano vstopno tel. št. 0881 219 01, kar za uporabnika ne pomeni nikakršnih omejitev pri klicanju v fiksno in mobilna omrežja. Osnovna oprema za uporabo HOJLA! je običajni telefonski aparat, ki podpira tonsko izbiranje. Ta test lahko izvedete tako, da med telefonskim pogovorom pritisnete nekaj tipk na tipkovnici in vašega sogovornika povprašate, če je pri tem slišal piskanje – če piskanja ni zaznal, telefonski aparat ne ustreza. Brez te funkcije so lahko starejši telefonski aparati.

Pošteopke klicanja prek sistema HOJLA! je odvisen od telefonske številke, s katere bo klic vzpostavljen. Telefonska številka je lahko registrirana ali neregistrirana. Registrirane telefonske številke so vse, ki jih je naročnik navedel na prijavnici. Zahtevajo le vzpostavitev zveze s sistemom

HOJLA! z 0881 219 01, nato pa teče povezava s tujino kot običajno (s številka 00, itd.). Klicanje z neregistrirane telefonske številke zahteva po povezavi s sistemom HOJLA! tudi tipkanje številke računa in PIN kode in nato povezavo s tujino.

V razvoju razmišljamo tudi o predplačniškem sistemu plačevanja s predplačniškimi karticami v vrednostih 1.000 SIT, 2.500 SIT in 5.000 SIT. Kartice bodo omogočile uporabo sistema HOJLA! brez naročniškega razmerja.

O vseh že utečenih in tudi novih storitvah HOJLA! boste vedno obveščeni na internetni domači strani HOJLA! – www.hojla.net.

Telkom sistemi, d.o.o.

telkom
sistemi
v e l e n j e

Deset let inštituta ERICo Velenje, petnajst let okoljskih raziskav

V aprilu so raziskovalci Inštituta za ekološke raziskave ERICo Velenje pripravili že dve iz sklopa različnih prireditev, s katerimi želijo obeležiti jubilejno leto 2002.

Letos bo namreč minilo petnajst let od oblikovanja ekološke skupine mladih raziskovalcev pod okriljem Rudarsko elektroenergetskega kombinata in deset let od takrat, ko so Rudnik lignita Velenje, Termoelektrarna Šoštanj in ESO Velenje ustanovili Zavod za ekološke raziskave ERICo Velenje.

Do konca aprila si v avli Mestne občine Velenje še lahko ogledate razstavo, s katero želijo ERICovci prikazati svojo sicer razmeroma kratko, a kljub temu zanimivo zgodovino. Razdelili so jo na tri obdobja: Začetki 1987 – 1991; Zavod ERICo Velenje 1992 – 1994; ERICo Velenje postane inštitut za ekološke raziskave 1995 – 1998. Vsako obdobje je predstavljeno na dveh panojih, in sicer predvsem s pomočjo izbranih prispevkov, ki so bili objavljeni v lokalnem časopisu Naš čas. S tem so avtorji razstave skušali pokazati, kako in koliko je inštitut ERICo povezan z dolino in njenimi ljudmi, pa tudi, kako so na nastanek, rast in razvoj inštituta vplivali različni dogodki in razmere.

Razstavo so s krajšim programom odprli 9. aprila. Gostom, ki so se udeležili prireditve, so najprej pokazali film Obisk, ki so ga leta 1988 v Velenju v okviru video delavnice Tedna domačega filma posneli aktivni in ustvarjalni domačini, takrat zbrani v Kinu 16. Film je gledalce popeljal za dobro desetletje nazaj, ne tako daleč, a vendar v nek precej drugačen čas, in jih spomnil na obdobje, ko se je med prebivalci Šaleške doline začela prebujati okoljska zavest in tudi na nekatere posameznike, ki imajo precej zaslug, da se danes v Šaleški dolini lahko pohvalimo z mnogimi dosežki in okoljskimi izboljšavami.

Direktor inštituta ERICo, mag. Franc Avberšek, je kratko predstavil najpomembnejše mejnike na v zadnjih petnajstih letih prehojeni poti, prisotne pa je nagovoril tudi velenjski župan

Srečko Meh. Razstavo bodo maja preselili na Stari jašek, v Muzej premogovništva Slovenije.

Na svetovni dan Zemlje, 22. aprila, so raziskovalci ERICa svoje sodelavce, poslovne partnerje ter prebivalce Šaleške doline ponovno povabili v prostore mestne občine, tokrat v dvorano mestnega sveta, kjer so predstavili nekatere projekte inštituta ter rezultate najpomembnejših okoljskih

raziskav, ki potrjujejo, da smo v dolini v zadnjem desetletju precej zmanjšali obremenjevanje okolja in popravili veliko v preteklosti narejene škode. Mag. Franc Avberšek je predstavil ERICo in njegove dejavnosti, dr. Cvetka Ribarič Lasnik je govorila o razvojnih raziskavah, ki jih opravljajo v Oddelku za raziskovalno dejavnost, mag. Mojca Bole, vodja Oddelka za tehnološke storitve in svetovanje, pa o aplikativnih projektih. Mag. Emil Šterbenk, ki v ERICu vodi Oddelek za izobraževanje in trajnostni razvoj, je pripravil predavanje o rezultatih sanacijskih ukrepov in izboljšanju okolja v Šaleški dolini.

Vse predstavitve so združili pod skupnim naslovom Šaleška dolina na poti trajnostnega razvoja. Do sedaj se je namreč že pokazalo, da smo v dolini na pravi poti, a bomo morali biti v prihodnje še vztrajni in odločni, da bomo resnično dosegli uravnotežen razvoj različnih področij, ki bo upošteval zmogljivosti okolja in hkrati zagotavljal enakovredne možnosti tudi generacijam, ki prihajajo za nami.

Naslednji dan, 23. aprila, pa so ERICovci kot vsako leto v tem času skupaj z Medobčinsko zvezo prijateljev mladine v Mladinskem centru Velenje gostili predstavnike sedmih razredov osnovnih šol iz Velenja, Šoštanja in Šmartnega ob Paki. Zbrali so se ob zaključku okoljevarstvenega projekta Varujmo in ohranimo Šaleško dolino. Predstavili so nov zbornik projekta in med avtorji plakatov na temo »Kakšna bo Šaleška dolina, ko odrastemo?« izbrali nagrajence. Prav tako v ERICu že vrsto let pripravljajo strokovni del drugega okoljskega izobraževalnega projekta za osnovnošolce iz doline, ki nosi naslov Odpadek naj ne bo samo odpadke. Tega bodo za letošnje šolsko leto zaključili v prvih dneh junija.

Mojca Ževart

GOST INFO

Z uvajanjem sprememb pri poslovanju in organizaciji v podjetjih ter zaradi številnih sprememb v zakonodaji, povezanih s poslovanjem, dobiva notranje informiranje zaposlenih v podjetjih vedno večji pomen. Aktualne in uradne informacije lahko izboljšajo motiviranost zaposlenih, hkrati pa preprečijo neobveščenost ali zmotno informiranje o dogajanju v podjetju.

Tako smo se v podjetju GOST, d.o.o., Velenje v začetku letošnjega leta odločili, da bomo poskrbeli za notranje informiranje zaposlenih, idejo o tem pa smo uresničili z začetkom izdajanja našega internega glasila. GOST INFO smo ga poimenovali in 15. februarja 2002 je izšla prva številka. Glasilo izhaja enkrat mesečno, osnovna ideja glasila pa je poleg informiranja zaposlenih tudi povezovanje med sodelavci in dvig pripadnosti skupnim aktivnostim v podjetju.

Že v prvi številki smo zapisali, da lahko s predlogi in mnenji, pa tudi pisnimi prispevki, pri oblikovanju glasila sodelujejo vsi zaposleni. Tako zaenkrat GOST INFO izhaja na štirih straneh, pripravljamo in oblikujemo ga v podjetju sami.

Ob prehodu skozi vsebino glasila se kot stalnica pojavljajo nekatere osnovne teme. V uvodniku se osredotočimo na najpomembnejšo temo meseca, v rubriki naše poslovanje spregovorimo o poslovanju podjetja ali posameznih enot, pohvalimo uspešne delavce in pripišemo kakšno vzpodbudo, rubrika aktualno prinaša sveže novice s področja zakonodaje, poslovanja in drugih področij, ki so tesno povezana z zaposlenimi in podjetjem. V vsaki številki damo besedo tudi sindikalni organizaciji v podjetju in s tem možnost, da o aktivnostih obvešča svoje člane.

Ker želimo, da bi GOST INFO tudi povezoval zaposlene in ker je naša dejavnost ločena na številnih lokacijah, zaradi česar vseh sodelavcev ne moremo dobro poznati, v rubriki portret sodelavca predstavljamo naše sodelavce. Ne le njihovo delovno pot, ampak tudi zanimivosti iz mladosti, aktivnosti v prostem času in njihov pogled na poklic, ki ga opravljajo.

Iskrice prinašajo drobne zanimivosti, ki jih pri takšnem obsegu poslovanja in pojavljanja na različnih krajih, kot je v našem podjetju, nikoli ne zmanjka.

GOST INFO stopa proti četrti številki in s tem ustvarja prve, a pomembne korake notranjega informiranja v podjetju. Zaposleni so ga dobro sprejeli, s čimer je že dosežen eden izmed ciljev uvedbe glasila. Ostalo bo pokazal čas.

Kljub lastnemu internemu glasilu pa mesečno z veseljem prebiramo tudi glasilo RUDAR, ki prinaša novice in informacije iz celotnega poslovnega sistema Premogovnik Velenje, katerega del je tudi naše podjetje.

Matjaž Černovšek,
vodja projektov v podjetju GOST, d.o.o., Velenje

Prireditvena dejavnost podjetja GOST

Ena izmed pomembnih dejavnosti podjetja GOST, d.o.o., Velenje so tudi prireditve. Že dolga leta je naše podjetje znano kot dober in zanesljiv organizator in izvajalec različnih prireditev. Številni veliki in mednarodni projekti s področja športa, zabave in rekreacije v preteklih letih so to le še potrdili. Velikokrat nastopamo v vlogi organizatorjev, morda še večkrat kot izvajalci gostinskih storitev.

TRC Jezero je kot ena izmed najbolj primernih in tudi priljubljenih prireditvenih lokacij seveda zelo primeren za organizacijo različnih vrst prireditev. Ponuja velike prostorske možnosti, dobro športno in gostinsko infrastrukturo, hkrati ima urejene prometne komunikacije in tudi parkiranje ob množičnih prireditvah ne predstavlja težav.

Pri organizaciji prireditev je vedno treba pristati na kompromise z naročniki, upoštevati njihove želje in zahteve in že v osnovi ponudbo prilagajati tipu prireditve v smislu dobrega in uspešnega poslovanja. V podjetju GOST, d.o.o., Velenje se zavedamo, da je vsaka dobro izpeljana prireditev najboljša promocija podjetja in prireditvenega prostora.

Sodelovanje pri več kot 100 različnih prireditvah in projektih v letu 2001 je lahko tudi napoved naših letošnjih aktivnosti na tem področju. Letos se je v organizaciji ali izvedbi našega podjetja izvrstilo že kar nekaj prireditev v Velenju in bližnji okolici. Zadnje čase se namreč z našo osnovno dejavnostjo, gostinstvom in organizirano prehrano, širimo tudi izven meja Šaleške doline, s tem pa se na novih trgih pojavljamo tudi kot izvajalci prireditev.

Kar nekaj pomembnih in velikih prireditev in projektov pa je letos še pred nami. Predvsem so na prireditvenem področju najbolj udarni pomladanski in jesenski meseci, poletje pa je vsako leto rezervirano za našo največjo, tradicionalno prireditev Noč ob jezeru.

Naj med večjimi izpeljanimi projekti letošnjega leta omenimo Pustovanje v Mozirju, gostinsko dejavnost na maturantskih plesih v Velenju in na Ravnah na Koroškem, nekaj velikih prireditev pa je pred nami. V juniju srečanje članov Sindikata gostinstva in turizma Slovenije, športne igre vladnih služb Slovenije, Olimpijski tek, srečanje črno-belih rudarjev, zbor motoristov in seveda vse prireditve ob praznovanju Dneva rudarjev. **20. julij** prinaša tradicionalno **Noč ob jezeru**, julij še gostinstvo na konjeniških tekmovaljih in avgust VIP teniški turnir.

Pomembno je tudi vključevanje v velike kulturne dogodke Velenja, saj v zadnjih letih kot gostinci sodelujemo pri treh festivalskih aktivnostih: Dnevi mladinske kulture, festivalu Kunigunda in Pikinem festivalu. Seveda bi lahko iz letošnjega programa aktivnosti zapisali še veliko dogovorjenih in potrjenih projektov.

Matjaž Černovšek,
vodja projektov v podjetju GOST

Za pravično družbo v dejanjih!

To je 116 let staro geslo delavskega gibanja, protestov in žrtev v Chicagu, ki so "rodili" tudi mednarodni praznik dela. V Sloveniji ga bomo letos praznovali 113. in njegovo praznovanje je vedno aktualno.

Kajti, žal, kljub močnemu sindikalnemu gibanju in organizacijam, ki skrbijo za uresničevanje delavskih pravic, težav za delavce ne zmanjka. Tudi na območju, ki ga pokriva območna organizacija ZSSS Velenje, katere sekretarka je Mira Videčnik.

Rudar: "Kakšno območje pokriva vaša sindikalna organizacija in katere so njene osnovne naloge?"

Videčnik: "Območna organizacija Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Velenje pokriva območje ob Velenja do Solčave, torej 9 občin na območju upravnih enot Velenje in Mozirje. Imenujemo ga Zgornje Savinjsko Šaleško območje.

Območna organizacija opravlja strokovne naloge s področja kolektivnih pogodb, delovnih razmerij in plač. Vse operativne in strokovne naloge opravlja strokovni delavec in imamo tudi službo sindikalne pravne pomoči z odvetnikom. V območno organizacijo je vključenih 20 svobodnih sindikatov dejavnosti.

Morda je naša posebnost v slovenskem sindikalnem prostoru in tudi glede na urejenost evropske konfederacije sindikatov ta, da ostajajo naši člani tudi nezaposleni delavci. Menimo, da je treba članom pomagati tudi takrat, ko delo izgubijo. Ti naši člani so povsem nezaščiteni in mnogokrat je naša organizacija edina, na katero se lahko obrnejo po pomoč, nasvet.

Član naše organizacije je tudi sindikat upokoencev in njegovo članstvo se od ustanovitve sindikata krepi.

Strokovno delo v zvezi s sindikalnimi vsebinami poteka od sindikatov podjetij, na območne odbore sindikata dejavnosti, prek predstavnikov v re-

publiške odbore, ki se nato združujejo v predsedstvo ZSSS dejavnosti, kjer se oblikujejo skupna stališča nasproti vladi, ekonomsko-socialnemu svetu in drugim nivojem socialnega partnerstva."

Rudar: "Kakšen je položaj delavcev na našem območju? Katera so najbolj pereča področja?"

Videčnik: "V regiji SA-ŠA je 28.000 delovno aktivnih prebivalcev. Registrirano brezposelnih je okoli 3.200. Okoli 2.400 nezaposlenih je na območju velenjskih občin, 800 pa na območju Zgornje Savinjske regije. Celotna regija v tranzicijskem času ni beležila visoke stopnje registrirane brezposelnosti, smo pod republiškim povprečjem, je pa zaskrbljujoča nezaposlenost v občinah Zgornje Savinjskega dela regije: v Lučah 18 odstotkov, v Solčavi 17,2 odstotka in v Ljubnem ob Savinji 14,5 odstotka. Te občine s temi podatki zelo izstopajo, tudi v slovenskem merilu, kjer je stopnja brezposelnosti 12-odstotna.

Zaskrbljujoči so podatki o številu brezposlenih mladih delavcev, nadalje nizka izobrazbenost, kar poslabšuje konkurenčno sposobnost za zaposlitev, in kategorija starejših delavcev.

Povsem drugačen pa je položaj invalidov. Na našem območju je 8 invalidskih podjetij in s financiranjem novih delovnih mest in invalidskih podjetij ima zaposlitev kar 921 invalidov. To je izstopajoča številka v slovenskem merilu in izkazuje skrb za to kategorijo zaposlenih.

Problematično področje na našem območju so bruto plače. V savinjski statistični regiji smo z njimi skoraj za tretjino za osrednjo slovensko regijo. To pomeni, da je naravnost za regionalne razvojne programe resnično

Mira Videčnik

treba usmeriti v enakomernejši razvoj regij.

Pri plačah je, seveda, vedno vprašanje, kako pravično razdeliti tisto, kar podjetje ustvari. Po mojem mnenju bi morali sedaj, pred spreminjanjem plačnega sistema v javnem sektorju, vsi skupaj več narediti za hkratno spreminjanje obeh sistemov – gospodarskega in javnega.

Če je zahtevnost dela tisto, kar opredeljuje plačo delavca, v vseh pripravah na nov sistem vidiš, da je zahtevnost dela po izobrazbi enaka za velik del delovnih mest, ko pa pogledamo plačila, pa so ta za visoko izobrazbo, za zahtevnost za delovno mesto, v grobem skoraj v razmerju 1:5.

Če gledamo zahtevnost dela z visoko izobrazbo v gospodarstvu in v negospodarstvu, moramo iskati primerljivost v plačilu, sicer plača deluje demotivacijsko. Precej odstopajo oblastne funkcije, ki so po mojem mnenju glede na trenutni položaj gospodarstva, prevrednotene.

Na našem območju se managerji trudijo iskati nove programe, skrbijo za solidno zaposlenost, če pa ne bo večje dodane vrednosti na zaposlenega, tudi ne bomo imeli česa deliti."

Rudar: "Katere kategorije delavcev ali panoge so na našem območju bolj prizadete, izpostavljene?"

Videčnik: "Izstopata dejavnosti lesarstva in tekstilna industrija, kar je vseslovenski problem. Sicer pa so skrb znotraj posameznih podjetij naravnane k osnovnemu gonilu, da je treba več izobraževanja, znanja, ne več toliko moči mišic. Na našem

območju imamo dobro razvite posamezne izobraževalne sisteme, ki gredo v korak s časom.

Poudarila pa bi rada to, da bi morali biti vsi v Sloveniji bolj socialno občutljivi in spoštovati dostojanstvo človeka. Vidimo, da je mnogo ljudi prišlo naenkrat do vodilnih mest, a jim manjka strokovnega znanja, veliko pa tudi znanja s področja kulture medsebojnih odnosov. Tu so mnogi pred vstopom v Evropsko unijo na zelo nizki stopnji."

Rudar: "Kako lahko delavcem, ki se pri vas oglašijo s svojimi težavami, pomagate, kam jih napotite?"

Videčnik: "Temeljni problemi, ki se pojavljajo, so neuresničevanje pravic, ki jih imajo delavci v skladu s kolektivnimi pogodbami in zakoni. Tega je posebej veliko v obrti in drobnem gospodarstvu. Ko v podjetju ob pomoči sindikata ne pride do razrešitve problema, se delavci obrnejo na našo območno organizacijo. Napotimo jih lahko v našo pravno službo, Center za socialno delo, Rdeči križ, Zavod za zaposlovanje, Inšpektorat za delo, pa tudi k javnemu tožilcu, skratka tja, kjer ocenimo, da bodo delavcu resnično lahko pomagali."

Rudar: "Z novo delavsko zakonodajo se pravice delavcev zmanjšujejo. Kako se vaša organizacija vključuje v pogajanja za kolektivne pogodbe, nov zakon o delovnih razmerjih, pokojninsko-invalidsko zakonodajo, socialni sporazum...?"

Videčnik: "To je veliko zahtevnih vsebin za socialni dialog, tako na ravni podjetja pa do države. To je velika naloga nas vseh, ki sodelujemo v socialnem partnerstvu.

Strinjam se, da je treba posodobiti delovno pravno zakonodajo, kolektivne pogodbe, zakonodajo o soudeležbi pri dobičku, področje varstva pri delu, a število problemov imamo glede na EU zelo veliko. Tam se spopadajo s težjimi problemi, ki trajajo dalj časa, pri nas pa je število problemov veliko. Marsikaj bi se dalo urediti že z urejenim poslovanjem podjetja; če do problema pride, pa s socialnim dialogom med vodstvom podjetja, sindikatom in prizadetimi delavci.

Naj omenim še, da je naša regija v okviru programa EU Phare vključena v projekt zaposlitvenih možnosti in zelo si prizadevam, da bi v tem projektu bila dana možnost zaposlenim na našem območju certificirati znanje, ki so ga v podjetjih interno pridobili, da bi torej imeli nacionalni certifikat. S tem bi izboljšali svojo sa-

mopodobo in povečali svojo konkurenčnost na trgu delovne sile.

In še mednarodni primer! Vsak član naše organizacije je tudi član Evropske konfederacije sindikatov, ki šteje 60 milijonov članov. Zadnje srečanje

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, območna organizacija Velenje

vas vabi

na tradicionalno prvomajsko srečanje na Graško Goro v sredo, 1. maja 2002!

Program praznovanja:

- ✓ jutranje budnice Pihalnega orkestra Premogovnika Velenje, Pihalnega orkestra Zarja Šoštanj in Godbe na pihala Zgornje Savinjske doline v Velenju, Šoštanju, Šmartnem ob Paki, Mozirju, Nazarjah, Ljubnem, Lučah, Gornjem Gradu in Solčavi,
- ✓ ob 11. uri začetek prvomajskega srečanja na Graški Gori; v kulturnem programu bodo nastopili godba, pevski zbor in recitatorji; slavnostni govornik bo **Bojan Hribar**, sekretar Sindikata vzgojne, izobraževalne in raziskovalne dejavnosti Slovenije,
- ✓ ob 11.30 polaganje cvetja k spomeniku Nošenje ranjencev,
- ✓ ob 12.30 trim pohod z Graške Gore na Jesenjaki hrib,
- ✓ od 11.30 do 17.00 ples, družabne in športne igre, igral bo ansambel Sredenšek,
- ✓ avtobusi bodo vozili od 8. ure dalje iz Velenja ter odpeljali ob 9. uri s šoštanjske in mozirske avtobusne postaje, z Graške Gore pa se bodo vračali med 15. in 17. uro,
- ✓ v primeru dežja prireditev odpade.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, območna organizacija Velenje vam čestita za 1. maj!

vseh predstavnikov je bilo letos v Barceloni v Španiji. Ta množična sindikalna demonstracija je potekala pod geslom "Več Evrope – da, ampak s polno zaposlenostjo in pravicami." To pomeni, da Evropa ne more biti samo trg, temveč tudi mesto socialne pravičnosti."

Rudar: "Kako območna organizacija sodeluje s sindikatom Premogovnika Velenje in SPESS?"

Videčnik: "Sodelovanje območne organizacije s sindikalnim članstvom Premogovnika Velenje, predstavniki sindikata podjetja in SPESS je zelo korektno. Dobro izmenjujemo različne poglede, stališča, mnenja, se medsebojno posvetujemo, se dogovarjamo o notranji organiziranosti, imamo skupna izobraževanja, skupne sindikalne aktivnosti... Želim, da to sodelovanje ohranimo, ga okrepimo. Menim, da je to tudi obojestranska želja."

Rudar: "Letos ste se v območni organizaciji ZSSS Velenje odločili, da boste mednarodni delavski praznik poleg tradicionalnega srečanja na Graški Gori obeležili še s svečano akademijo. Zakaj ste se odločili zanjo?"

Videčnik: "Dolgo časa sem nosila v sebi idejo o svečani počastitvi mednarodnega praznika dela. Letos sem jo predlagala konferenci, ki je obravnavala in sprejemala program praznovanja, in ta jo je uvrstila v program. 22. aprila smo torej izvedli svečano akademijo, na njej pa smo se srečali vsi, ki sodelujemo v socialnem dialogu na regionalni ravni. Želeli pa smo na tako svečan način obeležiti delavski praznik, poleg vseh drugih tradicionalnih prireditev.

Te ostajajo, saj čeprav je od Chicaških dogodkov in žrtev minilo že 116 let, je osnovno sporočilo praznika še vedno enako: "Za pravično družbo v dejanjih!"

Rudar: "Kaj delavcem danes pomeni 1. maj?"

Videčnik: "V Sloveniji se 1. maja zvrsti več kot 100 prireditev v počastitev praznika dela. Sindikati na ta dan opozorimo na tisto, kar ni po meri družbene pravičnosti in spoštovanja človekovih in delavskih pravic. Je pa ta praznik hkrati za delavce sprostitev od dela, skrbi na delovnem mestu.

Vsem zaposlenim v Premogovniku Velenje čestitam ob prazniku dela, jih vabim na naše prvomajске prireditev in jim želim prijetno praznovanje!"

Diana Janežič

Požar in iztok bencina

V skladišču vnetljivih tekočin, plinov in maziv je prišlo v sredo, 10. aprila, do dveh nevarnih dogodkov. 20 minut čez 16. uro je pri pretakanju goriva izbruhnil požar, slabe pol ure kasneje pa se je zgodila še delovna nesreča, ko se je prevrnil sod z bencinom in je vnetljiva tekočina začela iztekati.

Na poziv dežurnega premogovnika dežurnemu poklicnemu gasilcu PIGD Velenje je bila aktivirana enota društva, ki je v nekaj minutah prihitela na ogroženo območje. Takoj so umaknili zaposlene pri skladišču in začeli z gašenjem. Pri tem so uporabili težko, srednje težko in lahko peno. Zavarovali so tudi širše območje, saj je grozila razširitev požara na druga

skladišča in vulkanizersko delavnico v bližini.

Ko je prišlo do razlitja bencina, pa je na pomoč prihitela še enota PGD Velenje s poklicnim jedrom. Ogradili so nevarno območje, nato pa so trije gasilci v posebnih zaščitnih oblekah in opremljeni z dihalnimi aparati ustavili iztekanje bencina, zajezili okolico razlitja in skušali onemogočiti razlitje nevarne tekočine v kanalizacijo.

Čeprav je pri vsem opisanem šlo le za taktično vajo, pa se je 18 gasilcev s štirimi gasilskimi vozili obeh društev povsem resno lotilo odpravljanja predpostavke vaje. Z njo so želeli preveriti delovanje gasilske enote Premogovnika Velenje in PGD Velenje ob požaru vnetljivih snovi in razlitju nevarne snovi, kar spada med zahtevnejše gasilske naloge.

Vaja je bila namenjena tudi usposabljanju vodje intervencije za poveljevanje in vodenje v intervencijah ob gašenju požara, medsebojnemu spoznavanju opreme gasilskih enot, spoznavanju objektov za skladiščenje vnetljivih snovi ter preizkusu avtomatskih javljalnih naprav za primer požara. /dj/

Na ogled podobe Podobarja

V Mestni galeriji Šoštanj so 12. aprila zvečer odprli razstavo likovnih del francoskega slikarja Bernarda Jacquesa – Berjacka. Razstava je bila postavljena v sodelovanju z odborom za kulturo Premogovnika Velenje in del razstavljenih slik si lahko ogledate tudi v razstavišču Barbara v obeh upravnih zgradbah Premogovnika Velenje.

Odprta razstava se je udeležil tudi avtor z ženo, ki se je zahvalil za povabilo v Slovenijo in za pripravo razstave. V imenu gostiteljev je spregovoril šoštanjski župan Milan Kopušar in poudaril, da je Berjack prvi slikar iz dežel Evropske unije, ki razstavlja v Šoštanju. Dejal je še, da so takšna srečanja najboljša promocija naše države.

V kulturnem sporedu ob odprtju sta nastopila pozavnist Jani Šuligoj in tolkalist Davor Plamberger, ki sta zaigrala avtorski skladbi, posebej narejeni za tri slikarjeva razstavljenega dela.

Kot je v brošuro ob razstavi Bernarda Jacquesa zapisala Marlen Premšak, likovna kritičarka, in kar smo lahko slišali tudi ob odprtju razstave, je ime slikarja in ilustratorja Bernarda Jacquesa med ljubitelji upodablajoče umetnosti na Slovenskem slabo poznano. Z njegovimi deli se doslej še nismo imeli priložnost od blizu spoznati, v Franciji pa je požel številna priznanja že na začetku svoje ustvarjalne poti.

V začetku 70. let je bil že uveljavljen avtor, dobival je tudi cerkvena naročila za poslikave sakralnih objektov, se poskušal v različnih slogih, leta 1976 pa je ljudem pokazal svoje prve podobe. Začel je uporabljati psevdonim Berjack in se poimenoval preprosto Podobar.

Njegove podobe so nepredvidljive, vznemirljive, včasih bizarne, skorajda vizionarske, so kot razodetja ali sporočila v njegovi domišljiji početih bajeslovnih bitij v brezčasju, v nekih drugih svetovih. Njegova akvarelna tehnika je nenavadna in do konca izpiljena; učinki so komajda še v mejah akvarela. Pravijo mu tudi poet, interpret akvarela.

Oglejte si podobe Podobarja v naših dveh razstaviščih Barbara in tudi v Mestni galeriji v Šoštanju. Na ogled bodo do 12. maja. /dj/

Evropska rudarska tehnična dediščina

Na Škotskem so sredi marca letos, zaradi vdora vode, zaprli svoj zadnji premogovnik. V Walesu obratuje le še eden, ki ga vodijo sami delavci, tudi v Franciji, Španiji, Belgiji, Nemčiji in drugod po Evropi se zelo hitro manjša število aktivnih premogovnikov. Podobno se je že pred leti zgodilo z množico kovinskih rudnikov.

V zrak se dvigajo osamljeni obrisi izvoznih stolpov, spomeniki skoraj 300 let dolgega obdobja industrializacije, nekdanjega silovitega razvoja in napredka. In povsod po Evropi se sprašujejo, kako ohraniti to preteklost, da jo bodo lahko spoznale naslednje generacije.

Današnja evropska kulturna zavest se razlikuje od prejšnjih ravno v dejstvu, da načrtno poskušamo ohraniti najbolj pomembno dediščino posameznega obdobja. Zaradi tega so v teh državah (ministrstva za kulturo ali pooblaščenice institucije države) začeli s popisovanjem vseh objektov, predmetov, naselij, običajev, vsega, kar je bilo povezano z razvojem premogovništva. Hkrati poteka tudi popisovanje druge rudarske dediščine, vendar ločeno, da bo pregled bolj sistematiziran, zaradi zgodovinskih, gospodarskih, socialnih in drugih okoliščin.

Poleg popisa poteka še izdelava metodologije za klasifikacijo te dediščine, saj iz popisa ne bo razvidno, kaj od te preteklosti je bolj ali manj pomembno. Metodologija zajema vse od posebnosti nahajališča, velikosti, gospodarske in socialne pomembnosti, arhitekture in še nekaterih drugih elementov vrednosti premogovnikov. Upošteva tudi vrednost naložb za ohranitev (konservacijo in restavracijo) stavb in strojev ali za preureditev v muzejske prostore.

Na podlagi teh podatkov se bodo potem odločali o tem, kaj lahko ohranijo in zaščitijo. Najtežje bo seveda z ohranitvijo podzemnih prostorov, saj so stroški vzdrževanja velikanski, četudi bodo izbrali samo prostore, kjer ni težav z vodo ali plini.

Kje dobiti sredstva za realizacijo teh projektov, je seveda naslednje vprašanje. Tudi zelo bogate države se izogibajo neposrednemu financiranju in z davčno politiko rajši vzpodbujajo nastajanje različnih skladov, kamor vlagajo podjetja, posamezniki, pomemben del denarja pa se steka iz institucij, kjer o dobičku odloča država (npr. iz loterije).

Brez denarja seveda ni mogoče govoriti o ohranjanju rudarske tehnične dediščine. Ponekod je možno projekte postaviti čisto tržno in pomenijo nov začetek razvoja nekega kraja. Toda ti primeri so zaradi velikanskih vlaganj v manjšini in ravno zato je potrebna temeljita selekcija – poln popis in metodologija.

Izredno pomembno pa je, da v teh državah dajejo veliko podporo uresničitvi teh projektov, saj se zavedajo dragočnosti rudarske tehnične in druge dediščine. Zaradi enotnega pristopa so se v to delo vključile tudi evropske in mednarodne organizacije. TICCIH (The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage) ima svojo rudarsko sekcijo, ki se ukvarja s popisom svetovne premogovniške in rudarske dediščine ter lahko s svojimi strokovnjaki pomaga tam, kjer je to potrebno.

V Sloveniji za ohranitev naše dediščine še ne skrbimo tako načrtno. Skrb je prepuščena podjetjem, lokalnim skupnostim in posameznikom. Država šele začenja spoznavati pomembnost tega dela naše preteklosti in do leta 2004, ko se bodo pri nas mudili strokovnjaki TICCIH-ja, je ravno zadosti časa, da v postavljanju izhodišč dohitimo naše kolege iz Evropske unije.

Peter Pušnik

Obiskali so nas bodoči rudarski inženirji iz Belgije

V začetku aprila so bili na zaključnem izletu v Sloveniji študentje rudarstva s Katoliške univerze v Leuvnu v Belgiji. Med drugim so si ogledali idrijski muzej Antonijskega rova in Premogovnik Velenje.

Po prihodu iz jame smo jih ujeli v fotografski aparat, v imenu celotne skupine pa je vtise iz podzemlja strnil eden od bodočih belgijskih rudarskih inženirjev **Marius Bouwman**: "To je bil zelo zanimiv obisk. Jaz še nikoli nisem videl premogovnika, medtem ko sem druge rudnike že obiskal. Ogled je naredil na vse nas močan vtis in precej smo se tudi naučili. Občutili smo, da je delo pod zemljo nekaj posebnega, tudi nevarno, veliko je prahu, zato mora biti vse dobro organizirano in napak skoraj ne sme biti.

Študiramo za rudarske inženirje. V Belgiji nimamo več rudnikov, zato se vsako leto odločimo obiskati kakšnega drugje v Evropi. Lani smo bili na Irskem, letos smo se odločili za Slovenijo. Z lepimi vtisi odhajamo domov!" je še dejal in pozdravili smo se s: "Srečno!" /dj/

Živahno v Muzeju premogovništva Slovenije

Muzej se je v okviru Transverzale podzemnih muzejev rudarstva Alpe-Jadran predstavil na sejmu v Vidmu (Italija), kjer je bilo v treh dneh več kot 60.000 obiskovalcev.

Naslednja sejemski prireditve bo v Gradcu od 27. 4. do 5. 5., kjer pričakujejo več kot 150.000 obiskovalcev.

V Sloveniji se bo muzej predstavil na borzi mineralov, ki jo bodo 10. 5. odprli v Trzinu.

Muzej bo med prvomajskimi prazniki odprt kot običajno, torej vsak dan, razen ponedeljka, 29.4.

Vljudno pa vas prosijo, da svoj obisk rezervirate na tel. (03) 5870-997. Pridružili se boste več kot 70.000 obiskovalcem, ki je od odprtja 3. julija 1999 obiskali ta atraktivni muzej.

Uprava Premogovnika Velenje

RAZPISUJE

NAGRADO ZA DELOVNO

SKUPINO LETA 2002

Vodstvo Premogovnika Velenje se je odločilo, da za vzpodbujanje realizacije strateških ciljev podjetja:

- ✓ zagotavljanje proizvodnje lignita, ki bo omogočala tehnično ter ekonomsko uspešno poslovanje Premogovnika Velenje in Termoelektrarne Šoštanj;
- ✓ zaposlenim v Premogovniku Velenje omogočiti kar največjo stopnjo varnosti in humanosti pri izvajanju delovnih procesov;
- ✓ omogočiti sprotno in učinkovito reševanje ekoloških problemov, ki so in še nastajajo kot posledica energetske dejavnosti v Šaleški dolini;
- ✓ zaradi zmanjševanja števila zaposlenih v energetske dejavnosti zagotavljati realizacijo novih programov oziroma novih delovnih mest za prebivalce Šaleške doline

razpiše

nagrado za skupino leta 2002.

Kandidate za nagrade lahko predlagajo:

Zaposleni v Premogovniku Velenje, Svet delavcev Premogovnika Velenje, Kolegij direktorja Premogovnika Velenje.

Kriteriji za izbor

Predlagana skupina mora izpolnjevati naslednje kriterije:

- ✓ dosega bistveno boljše delovne rezultate od drugih,
- ✓ je ustvarjalna, inovativna, predlaga izboljševanje delovnih procesov v podjetju,
- ✓ uživa ugled in spoštovanje v podjetju,
- ✓ dosega pomembne rezultate tudi pri zunanji realizaciji,
- ✓ ni imela bolniških izostankov,
- ✓ ni imela delovnih nezgod.

Izpolnjevanje kriterijev se lahko nanaša na daljše časovno obdobje, najmanj pa na leto 2002.

Predlagana je lahko tudi projektna skupina.

Predloge pošljite na naslov:

Premogovnik Velenje, Partizanska 78, Odbor za nagrade, do 31. 12. 2002.

Predlog za podelitev nagrad mora biti utemeljen na osnovi zapisanih kriterijev.

O podelitvi nagrad bo na osnovi pravilnika o podeljevanju nagrad odločal odbor za nagrade, ki ga sestavljajo:

Janko Lukner, mag. Marjan Kolenc, dr. Slavko Plazar, Pavle Župevc.

Odločitev odbora bo objavljena v glasilu Rudar.

Nagrade bodo podeljene na prireditvi ob dnevu rudarjev – Skoku čez kožo.

Odbor za nagrade Premogovnika Velenje

Ustanovljeno je športno društvo

V ponedeljek, 15. aprila, zvečer je bilo v Restavraciji Klub ustanovljeno športno društvo Premogovnika Velenje. Na ustanovni skupščini društva so bili sprejeti statut, program in finančni načrt društva, izvoljeni pa so bili upravni odbor, disciplinska komisija in nadzorni odbor društva.

Celotno ime društva je Športno društvo poslovnega sistema Premogovnik Velenje, skrajšano ime Športno društvo Premogovnik Velenje, njegov predsednik pa je dr. Slavko Plazar, svetovalec tehničnega direktorja za področje kakovosti.

Namen društva je, da poveže čimveč delavcev poslovnega sistema, njihovih družinskih članov in občanov, ki jih zanimajo razne oblike športnih aktivnosti.

Naloge športnega društva so: načrtno razvijanje športno rekreativne dejavnosti, razvijanje množičnosti pri športu, sodelovanje s sorodnimi organizacijami in društvi, skrb za zdrav način življenja, organiziranje športnih in rekreativnih prireditev, organiziranje preventivne rekreacije in preventivnega aktivnega oddiha.

Program delovanja društva zajema preventivno dejavnost, vodeno rekreacijo, tekmovanja, delovanje sekcij, organiziranje tečajev in **rekreacijo po lastni izbiri**. Prav slednja je tista, ki je novost v športno rekreativni dejavnosti delavcev poslovnega sistema in prinaša ugodnosti, kot so dogovorjeni popusti, subvencionirana cena in možnost obročnega odplačila za vstopnice v bazene, savne, fitness centre, za športne prireditve, nalepke za tenis, badminton in squash, smučarske karte, razne tečaje in aktivni oddih. Vendar pa je ocenjeno, da je za pridobitev maksimalnih popustov in sklepanje pogodb o koriščenju termalnih kopališč po celi Sloveniji potrebna vključitev 2.000 članov v športno društvo.

In kakšna naj bi bila članarina?

Predlog je, naj bi znašala 200 tolarjev za člane sindikata Premogovnika Velenje in njihove vzdrževane družinske člane, 400 tolarjev za zaposlene v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje, ki niso člani sindikata

Premogovnika, in za družinske člane. Po 200 tolarjev bo za vsakega člana društva prispeval Premogovnik Velenje, po 200 tolarjev pa bo za svoje člane in njihove vzdrževane družinske člane prispeval sindikat Premogovnika.

Za člane društva, ki niso zaposleni v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje in nimajo tu zaposlenega ožjega

družinskega člana, bo članarina 2.000 tolarjev.

Še to! Na ustanovnem sestanku je bilo društvo na pot k uspehu pospremljeno s kopico želja po dobrem delovanju, velikemu številu članov in možnosti, da res vsak poišče in najde priložnost za rekreacijo in tako naredi nekaj zase, za svoje zdravje.

Dragica Marinšek

Letošnji preizkus hoje na 2 km je bil v soboto, 6. aprila. V Premogovniku Velenje je bila delovna sobota in upamo, da se ga je le zato udeležilo malo naših sodelavcev. Sicer pa so med okoli 30 udeleženci bile v večini ženske!

Z Rogle na vse strani

Pohorje se na severu spušča v Dravsko, na zahodu pa v Mislinjsko dolino, na jugu sega do Vitanjskega podolja in Dravinjskih gor, na vzhodu se zajeda v Dravsko polje. Greben med Mariborom in Dravogradom je dolg 68 km in zavzema blizu 1000 km².

Zaobljeni vrhovi - najvišji je Črni vrh (1543 m), nato Kopa (1524 m) in Rogla kot tretja (1517 m) - nam pričajo, da je gorovje iz starih kameenin - jedro je iz tonalita. Iz njega pridobivajo v Cezlaku nad Oplotnico znane cestne kocke in robnike. Ker so te kamenine nepropustne za vodo, nastaja na vrhnjem delu mnogo močvirij in barij. Najbolj znana so Lovrenška jezera ter barja Planinka, Ostrušica, Osankarica in še druga, kjer rastejo razne vrste šotnih mahov. Padavin je tudi precej - med 1000 in 1600 mm. Največ jih je deležna prav Rogla, zato ima pozimi tudi največ naravnega snega. Okrog 60 odstotkov Pohorja je poraslo, predvsem z iglavci, katere so v zadnjih 150 letih načrtno sadili. Skoraj povsem so izpodrinili listavce, ki so jih množično izsekavali za pridobivanje oglja.

Rogla je najbolj urejeno smučišče pri nas (nagrada "Zlata snežinka"). Večina ljudi jo pozna predvsem po zimski idili. Vendar je tudi v drugih letnih časih zelo zanimiva. Še posebej poleti, ko se temperatura ne dvigne prek 25°C, zrak je prijetno svež, med mogočnimi smrekami pa diši po smoli...

In sprehodi ali izleti po širnih planotah, Pohorci jim rečejo planje, so zares čudoviti. Hoja po mehki travnati podlagi ali smrekovih iglicah je pravi balzam za noge, popolno nasprotje od nabijanja kolen in gležnjev po vročem, trdem asfaltu v mestu.

Možnosti za izlete je zares mnogo: od lahkih in kratkih družinskih, pa do daljših in zahtevnejših, kakor tudi kolesarskih. Med hojo v poletnih mesecih se lahko krepcamo z debelimi borovnicami, sladkih gozdnih jagod tudi ne manjka, v jesenskem obdobju pa polnimo košare z jurčki. Za ta opravila si moramo vzeti dovolj časa, ne sme se nam muditi. Najbolje je, da se za nekaj dni namestimo v enem izmed mnogih prenočišč, tudi **naš sindikalni apartma** kdaj pa kdaj sameva.

S primerno obutvijo in malico v nahrbtniku na pot - peš...

Najlažji in najkrajši izlet je vsekakor ogled in vzpon na 30 m visok **razgledni stolp**, do katerega potrebujemo 15 - 20 minut. Razgled, ker se dviga nad vrhove smrek, je obširen: vidimo celotno Pohorje, proti vzhodu pa Slovenske gorice, Dravsko in Ptujsko polje, Haloze, na jugu je ob vznožju Dravinjska dolina s Poljčanami, Slovenskimi Konjicami in Zrečami, nad njo Boč in Konjiška gora in dalje Bohor, Gorjanci.

Pogled seže do Učke, Snežnika, Javornikov in Nanosa. Na jugozahodu sta Stenica in Paški Kozjak; na zahodu so Golte, Savinjske Alpe z vitko Ojstrico, Raduha, Košuta, Obir, Uršlja gora in Peca. Ob jasnem vremenu vidimo tudi Triglav. Na severozahodu se nad Črnim vrhom v daljini nazirajo Visoke Ture, severneje pa Svinška planina, Golica (Koralpe), pa Kozjak od Košenjaka do Urbana nad Mariborom.

Malo daljša, vendar mnogo zanimivejša je krožna pot do **Lovrenških jezer**, nekaj več kot uro tja in še eno nazaj. To je naravni rezervat. Je največje visoko barje v Sloveniji in najjužnejše v Evropi na silikatni podlagi. Zanimiv je alpski pupek, ki ga najdemo v vodi. Poučna je pripovedka o povodnem možu Jezerniku. Silno ga uježiš, če mu skališ jezersko vodo in napravi ti slabo vreme...

Če smo kondicijsko dobro pripravljene lahko pot podaljšamo do **Ribniške koče**, za kar bomo porabili še dobri dve uri, torej z Rogle tja in nazaj 6 do 7 ur.

Do koč na Pesku mimo stolpa ali po cesti bi hodili slabo uro. Nadaljujemo lahko dalje do Klopnega vrha (koča), približno še 2 uri ali do **Treh žebčev na Osankarici**, kjer je legendarno zadnje bojišče Pohorskega bataljona. V bližini je Črno jezero, ki je vredno ogleda. Do Osankarice bi hodili 3 ure.

Še kar nekaj poti je zelo dobro označenih in markiranih npr.: proti Lovrencu na Pohorju, mariborskemu Pohorju (slovenska planinska transverzala), v Zreče, Oplotnico, Vitanje, Mislinje.

... ali s kolesom

Zelo razpredeno je tudi cestno omrežje, kar nam nudi obilo **kolesarskih izletov**. Ker se Rogla nahaja približno na sredini pogorja, za vztrajnejše kolesarje nobena tura ni prenaporna ali predolga. Najbolj zanimiva je najbrž tista prek Klopnega vrha ali Osankarice do **Šumika**, ki je gozdni rezervat oziroma pragozd in naprej do **Areha**. Možna pot je tudi proti Lovrencu na Pohorju in Ribnici na Pohorju. Opozoriti pa je potrebno vse kolesarje, da morajo na križiščih biti previdni, kajti cest je res veliko.

V **Skomarju** moramo vsekakor obiskati muzej znanega pohorskega ljudskega pevca Jurija Vodovnika. Še mnogo zanimivih lokacij obstaja, vrednih ogleda, kajti Pohorci so pridni in iznajdljivi ljudje. V hotelu v

Zrečah ali na Rogli lahko dobimo še veliko informacij ali brošur.

Ko se zjutraj zbudimo v sveže jutro iz krepilnega spanca spočiti, spoznamo, kaj je zdravo spanje. Pred vrati apartmaja že čakajo pohodniški čevlji in palice, na mizi pa planinska karta Pohorja za plan novega izleta. Res je Pohorje lepo izven zimske sezone.

S pomočjo literature Planinska karta Pohorje (merilo 1:50.000), Enciklopedija Slovenije, planinski vodniki ter iz lastnih izkušenj za vas sestavi

Franc Maršnjak

Sindikalni apartma vabi

V sindikalnem apartmaju na Rogli so do 5. julija prosti praktično vsi termini – tudi med prvomajskimi prazniki. Za dnevni najem nad tri dni bomo odšteli 15 EUR, do treh dni pa po 20 EUR.

Odhodi avtobusa iz Zreč na Roglo in nazaj:

Zreče	Rogla
6.00	7.00
13.40	14.20
20.20	21.20

V poletni in zimski sezoni vozijo tudi dodatni avtobusi. O voznem redu teh avtobusov povprašajte v recepciji hotela Planja.

Rešitev nagradne križanke podjetja Kamnolom Paka, objavljene v Rudarju 3/2002, sta gesli:

pridobivanje peska in Kamnolom Paka.

Prejeli smo 133 rešitev in izžrebali tri nagrajence:

1. nagrada Zvonko Anclin, Skorno pri Šoštanju 34, 3325 Šoštanj,

2. nagrada Simon Mravljak, Jerihova 8, 3320 Velenje,

3. nagrada Peter Krajnc, Dovže 55, 2382 Mislinja.

Nagrajenci naj se po nagrade oglasijo v Kamnolom Paka.

Čestitamo nagrajencem, vse bralce pa vabimo k reševanju nove nagradne križanke v tej številki Rudarja.

Planinci gremo v narodni park Risnjak

Zime je nepreklicno konec, kar nam pokaže pogled na drevje, ki je v polnem razcvetu. Vsa živa bitja so se prebudila iz zimske otopelosti. Tudi planinci.

Nekateri smo bili sicer aktivni tudi v zimskem obdobju. Vse tiste pohodnike, ki zime ne marajo ali pa tiste, ki se ne morejo odločiti za hojo v hribe, vabi Planinska sekcija Premogovnika na lep pomladanski izlet. Tura je primerna tudi za začetnike, ki premorejo dobre pohodniške čevlje in nekaj kondicije ter mnogo dobre volje.

Obiskali bomo **narodni park Risnjak v Gorskem Kotarju** na Hrvaškem. Za park je bil razglašen leta 1953 na predlog raziskovalca tega področja prof.dr. Iva Horvata. Po njem se imenuje tudi osrednja markirana pot. Površina obsega okrog 30 km².

Spada v Dinarsko gorstvo in tvori z našim Snežnikom njen zahodni krak. Zaradi geološke zgradbe - apnenec in dolomiti - je to kraški svet, v katerem primanjkuje vode, sploh v višjih predelih, čeprav ima to področje zelo veliko padavin, bodisi dežja ali snega. Predstavlja nekakšno klimatsko pregrado: z juga prodirajo morski vplivi Kvarnerja - oddaljenost je samo 15 km - in s severa celinski. Zapade lahko tudi do tri ali štiri metre snega, ki se obdrži do pozne pomladi, predvsem v vrtačah.

Mi bomo narodni park Risnjak "napadli" z vzhodne strani, iz Bijeje vodice (680 m), ki so oddaljene 12 km iz Delnic. Do Schlosserjevega doma (1418 m) pod vrhom Velikega Risnjaka (1528 m) bomo hodili po cesti, travnikih ali gozdnih poteh (teh je še največ) približno 2 uri in pol. Planinski dom je dobil ime po dr. Josipu Schlosserju Klekovskem (1808 - 1882), ki je bil prvi predsednik HPD (Hrvatsko planinsko društvo). Po dokaj strmim vzponu na vrh (15-20 minut) nadaljujemo pot do zahodnega roba parka in dalje proti Snježniku

(1505 m) oziroma do doma, ki je malo pod vrhom (1490 m).

Razgled s Snježnika je veličasten: od slovenskega Snežnika, Risnjaka, Učke do velikega dela Kvarnerja z otoki. Sledil bo spust do Rimskih vrat in nadaljevanje po Rimski cesti do Platak, kjer se bomo namestili in prespali. Celotne hoje, ki pa ni zahtevna, bo za 6 do 7 ur.

Na Plataku, nekoč znanem smučišču, bomo prenočili zato, ker bomo naslednji dan obiskali še Učko (1396 m), s katere je razgled zares impozanten. Kot na dlani bomo imeli celoten Kvarnerski zaliv; videli bomo Istro, severni Jadran, Gorski Kotar, Velebit. Če bo zrak čist, nam bo pogled segel tudi v Tržaški zaliv, Julijske Alpe in Dolomite. Najvišji vrh Učke je Vojak. Na njem so leta 1911 zgradili stolp, ki je visok 10 m. V bližini je TV oddajnik. Hoje bo približno 4 do 5 ur.

Vabljeni ste vsi, ki uživate v veličastnih razgledih in nezahtevni hoji. Podrobnejše informacije in ceno izleta boste izvedeli ob vpisu pri **Marjani Borovnik**, tel. 1351. Izlet bo **25. in 26. maja 2002**. Traso poti sta za vas preučila **Franc Maršnjak** in **Jože Vogrin**.

Franc Maršnjak

Razpis tekmovanj v tenisu

Komisija za šport in rekreacijo razpisuje začetek ligaških tekmovanj v tenisu za moške in ženske. Moški bodo tekmovali v 1. in 2. ligi na zunanjih igriščih TRC Jezero, ženske pa v Beli dvorani.

1. LIGA

1. krog 8. maja (16.00 – 21.00)

J. transport : Klasirnica

Strok. službe : Priprave

IP – HTZ : ESD

Zračenje : J. Preloge

2. krog 15. maja (16.00 – 21.00)

Klasirnica : J. Preloge

ESD : Zračenje

Priprave : IP – HTZ

J. transport : Strok. službe

3. krog 22. maja (16.00 – 21.00)

Strok. službe : Klasirnica

IP – HTZ : J. Transport

Zračenje : Priprave

J. Preloge : ESD

4. krog 29. maja (16.00 – 21.00)

Klasirnica : ESD

Priprave : J. Preloge

J. transport : Zračenje

Strok. službe : IP – HTZ

5. krog 5. junija (16.00 – 21.00)

IP – HTZ : Klasirnica

Zračenje : Strok. službe

J. Preloge : J. transport

ESD : Priprave

6. krog 12. junija (16.00 – 21.00)

Klasirnica : Priprave

J. Transport : ESD

Strok. Službe : J. Preloge

IP – HTZ : Zračenje

7. krog 19. junija (16.00 – 21.00)

Zračenje : Klasirnica

J. Preloge : IP – HTZ

ESD : Strok. službe

Priprave : J. transport

2. LIGA

1. krog 28. avgusta (16.00 – 21.00)

Strok. službe II : IP – HTZ II

Praktično izo. : Jamomerstvo

J. Pesje prosta

2. krog 4. septembra (16.00 do 21.00)

IP – HTZ II : Praktično izo.

J. Pesje : Strok. službe II

Jamomerstvo prosto

3. krog 11. septembra (16.00 – 21.00)

Praktično izo.: J. Pesje

Jamomerstvo : IP – HTZ II

Strok. službe II proste

4. krog 18. septembra (16.00 – 21.00)

J. Pesje : Jamomerstvo

Strok. službe II : Praktično izo.

IP – HTZ II prost

5. krog 25. septembra (16.00 – 21.00)

Jamomerstvo : Strok. službe II

IP – HTZ II : J. Pesje

Praktično izo. prosto

ŽENSKA LIGA (tekme v Beli dvorani)

1. krog 8. maja

ekipa 2 : ekipa 7 ob 17.00

ekipa 3 : ekipa 6 ob 17.00

ekipa 4 : ekipa 5 ob 18.30

ekipa 1 prosta

2. krog 15. maja

ekipa 6 : ekipa 4 ob 17.00

ekipa 7 : ekipa 3 ob 17.00

ekipa 1 : ekipa 2 ob 18.30

ekipa 5 prosta

3. krog 22. maja

ekipa 3 : ekipa 1 ob 17.00

ekipa 4 : ekipa 7 ob 17.00

ekipa 5 : ekipa 6 ob 18.30

ekipa 2 prosta

4. krog 29. maja

ekipa 7 : ekipa 5 ob 17.00

ekipa 1 : ekipa 4 ob 17.00

ekipa 2 : ekipa 3 ob 18.30

ekipa 6 prosta

5. krog 5. junija

ekipa 4 : ekipa 2 ob 17.00

ekipa 5 : ekipa 1 ob 17.00

ekipa 6 : ekipa 7 ob 18.30

ekipa 3 prosta

6. krog 12. junija

ekipa 1 : ekipa 6 ob 17.00

ekipa 2 : ekipa 5 ob 17.00

ekipa 3 : ekipa 4 ob 18.30

ekipa 7 prosta

7. krog 19. junija

ekipa 5 : ekipa 3 ob 17.00

ekipa 6 : ekipa 2 ob 17.00

ekipa 7 : ekipa 1 ob 18.30

ekipa 4 prosta

Razpis tekmovanj v malem nogometu

Komisija za šport in rekreacijo razpisuje začetek ligaških tekmovanj v malem nogometu. Tekmovanja bodo potekala na igrišču za mali nogomet v TRC Jezero.

Liga veteranov

1. krog 22. aprila

ESD : J. transport ob 17.00
J. Pesje : IP – HTZ ob 17.30
Klasirnica : Zračenje ob 18.00
J. Preloge : J. Škale ob 18.30
Praktično izo. : Priprave ob 19.00

2. krog 6. maja

J. transport : Priprave ob 17.00
J. Škale : Praktično izo. ob 17.30
Zračenje : J. Preloge ob 18.00
IP – HTZ : Klasirnica ob 18.30
ESD : J. Pesje ob 19.00

3. krog 13. maja

J. Pesje : J. transport ob 17.00
Klasirnica : ESD ob 17.30
J. Preloge : IP – HTZ ob 18.00
Praktično izo. : Zračenje ob 18.30
Priprave : J. Škale ob 19.00

4. krog 20. maja

J. transport : J. Škale ob 17.00
Zračenje : Priprave ob 17.30
IP – HTZ : Praktično izo. ob 18.00
ESD : J. Preloge ob 18.30
J. Pesje : Klasirnica ob 19.00

5. krog 27. maja

Klasirnica : J. transport ob 17.00
J. Preloge : J. Pesje ob 17.30
Praktično izo. : ESD ob 18.00
Priprave : IP – HTZ ob 18.30
J. Škale : Zračenje ob 19.00

6. krog 3. junija

J. transport : Zračenje ob 17.00
IP – HTZ : J. Škale ob 17.30
ESD : Priprave ob 18.00
J. Pesje : Praktično izo. ob 18.30

Klasirnica : J. Preloge ob 19.00

7. krog 10. junija

J. Preloge : J. transport ob 17.00
Praktično izo. : Klasirnica ob 17.30
Priprave : J. Pesje ob 18.00
J. Škale : ESD ob 18.30
Zračenje : IP – HTZ ob 19.00

8. krog 17. junija

J. transport : IP – HTZ ob 17.00
ESD : Zračenje ob 17.30
J. Pesje : J. Škale ob 18.00
Klasirnica : Priprave ob 18.30
J. Preloge : Praktično izo. ob 19.00

9. krog 24. junija

Praktično izo. : J. transport ob 17.00
Priprave : J. Preloge ob 17.30
J. Škale : Klasirnica ob 18.00
Zračenje : J. Pesje ob 18.30
IP – HTZ : ESD ob 19.00

1. liga

1. krog 7. maja

Klasirnica : Zračenje ob 17.00
J. transport : J. Preloge ob 17.45
ESD : J. Pesje ob 18.30

2. krog 14. maja

Zračenje : J. Pesje ob 17.00
J. Preloge : ESD ob 17.45
Klasirnica : J. transport ob 18.30

3. krog 21. maja

J. transport : Zračenje ob 17.00
ESD : Klasirnica ob 17.45
J. Pesje : J. Preloge ob 18.30

4. krog 28. maja

Zračenje : J. Preloge ob 17.00
Klasirnica : J. Pesje ob 17.45

J. transport : ESD ob 18.30

5. krog 4. junija

ESD : Zračenje ob 17.00
J. Pesje : J. transport ob 17.45
J. Preloge : Klasirnica ob 18.30

2. liga

1. krog 9. maja

J. Škale : IP – HTZ 1 ob 17.00
Strokovne službe : Priprave ob 17.45
IP – HTZ 2 : ESD 1 ob 18.30

2. krog 16. maja

IP – HTZ 1 : ESD 1 ob 17.00
Priprave : IP – HTZ 2 ob 17.45
J. Škale : Strokovne službe ob 18.30

3. krog 23. maja

Strokovne službe : IP – HTZ 1 ob 17.00
IP – HTZ 2 : J. Škale ob 17.45
ESD 1 : Priprave ob 18.30

4. krog 30. maja

IP – HTZ 1 : Priprave ob 17.00
J. Škale : ESD 1 ob 17.45
Strokovne službe : IP – HTZ 2 ob 18.30

5. krog 6. junija

IP – HTZ 2 : IP – HTZ 1 ob 17.00
ESD 1 : Strokovne službe ob 17.45
Priprave : J. Škale ob 18.30

Zaprtje

Zaprtje je motnja v delovanju črevesa, ko človek s težavo iztrebi le majhne količine trdega blata. Iztrebljanje je neredno, redko, včasih le enkrat tedensko. Povezano je z bolečinami, pogosto tudi s strahom, ko na blatu opazimo sledi krvi.

Vzroki zanj so lahko številna obolenja: črevesja, ščitnice, živčnega sistema, sladkorna bolezen. Lahko pa je zaprtje posledica neustreznega načina življenja, neustrezne prehrane, psihičnih stresov, ki vodijo v potrtost in depresijo ter jemanje različnih zdravil (najpogostejše pomirila). Zelo pogosto je odraz okvarjenega refleksa za odvajanje blata.

Pogostost iztrebljanja blata je pri ljudeh različna - od nekajkrat na dan do trikrat tedensko. Blato je praviloma oblikovano, mehko, rjave barve, odvajanje pa ni boleče. Moški iztrebljajo pogostejše kot ženske in mladi pogostejše kot starejši. Na iztrebljanje blata nas opozori pritisk blata na danko. Prav je, da se opozorilu odzovemo in čim prej pohitimo na stranišče. V nasprotnem primeru bomo okvarili refleks in ponavljanje napake se bo obrestovalo z zaprtjem.

Delovanje prebavil uravnava samodejni živčni sistem. Zato se jih praviloma zavemo šele takrat, ko je z njimi nekaj narobe. Prek prebavil se s hrano oskrbujemo z energijo, ki nam omogoča življenje.

Zadnja postaja prebavljene hrane

V prebavnem traktu se vsak dan pretaka približno devet litrov tekočine. 2 litra jo zaužijemo, preostalih sedem pa predstavljajo prebavni sokovi, ki se izločajo iz stene prebavil, da bi se zaužita hrana kar najbolje pregnetla, razgradila in pripravila za posrkanje iz črevesa.

Pretežni del se posrka v tankem črevesu in samo 15 odstotkov v debelom črevesu. Dokončno se tu posrkajo minerali in preostala voda, tako da se blato zgosti. Mišice v steni črevesa potem s krčenjem vsebino mesijo in potiskajo proti danki. Stena danke je preprežena s čutnicami, ki reagirajo na nateg. Ko je sila natega dovolj velika, se sproži alarm in ukaz, da je potrebno vsebino izprazniti.

Refleks iztrebljanja blata sprožimo z globokim vdihom. Trebušna prepona se zniža, trebušne mišice pa močno napnejo, kar poveča pritisk v trebušni votlini. Zavestno sprostimo napetost mišice zapiralke zadnjične odprtine, z napenjanjem povečamo moč mišic v danki, ki vsebino iztisnejo na plano. Takoj nato se mišica zapiralka zadnjične odprtine skrči in onemogoči nadaljnje iztekanje blata. Z iztrebljanjem blata iz telesa odstranimo odpadne snovi, ki nastajajo pri prebavi hrane.

Pojav nenadnega zaprtja ali menjava zaprtja in driske zahteva takojšen obisk pri zdravniku, saj je lahko odraz resnega obolenja.

Motnje iztrebljanja blata se pojavljajo pogosto. Še posebno v zadnjih desetletjih, ko je človek spremenil svoje navade. Vse manj se gibamo, tudi na delu preveč sedimo, zaradi vsiljenega ritma dela, pa moramo pogosto za-

vestno zavreti refleks odvajanja blata. Prav zato je uspeh pri zdravljenju zaprtja pričakovati le ob maksimalnem sodelovanju bolnika.

Pogosto se motnje iztrebljanja blata javijo že v zgodnjem otroštvu. Vzrok je lahko bolezen, nepravilna prehrana ali pa stres zaradi pretirane želje staršev, da bi bil otrok čimprej čist.

Na potovanjih, ob obolenjih z zvečano temperaturo, pa tudi ob depresivnih stanjih, se javljajo obdobja prehodnega zaprtja.

Zaprtje se pri ženskah pogosto pojavi v drugem delu menstrualnega ciklusa in v nosečnosti, vzrok pa je v presežku hormona progesterona, ki neugodno vpliva na gibljivost stene debelega črevesa.

Nenadni vzrok je lahko v razrasti novotvorbe, ki zapre svetlino črevesa, slaba oskrba črevesa s krvjo, poškodba živca ali hrbtenjače. Kronično zaprtje je lahko posledica slabe telesne aktivnosti, premajhnega vnosa vlaknin, slabega delovanja ščitnice, zvišane koncentracije kalcija v krvi, Parkinsonove bolezni, depresij in jemanja nekaterih zdravil.

Kadar je zaprtje posledica organskih bolezni, moramo najprej pozdraviti vzrok. Če organske okvare ne ugotovimo, je vzrok zaprtja v moteni funkciji debelega črevesa. Težavo lahko odpravimo z ustrezno dieto ter redno in ustrezno telesno aktivnostjo.

Prehrana z malo dietnih vlaknin je v povezavi z zaprtjem, divertikulozo (izboklinami na črevesju), sladkorno boleznijo, povišanim krvnim tlakom, debelostjo, rakom debelega črevesa, ulkusno boleznijo in žolčnimi kamni.

Preobilno uživanje ima za posledico drisko, napenjanje, zaporo črevesja in pomanjkanje nekaterih mineralnih snovi.

Rešitev sta zdrava prehrana in gibanje

Zdrava in uravnotežena prehrana povprečnega človeka naj bi dnevno vsebovala 20 do 40 gramov vlaknin. Večja količina dietnih vlaknin poveča težo blata, s tem pa tudi hitrost prehoda hrane skozi prebavila. Čas prehoda hrane skozi prebavila je 60 do 90 ur za prehrano z malo balastnih snovi; prehrana z večjo količino dietnih vlaknin pa potrebuje za prehod skozi črevesje 30 ur ali manj. Prehrana brez balasta povzroči stanjšanje črevesne sluznice in upočasnijo njeno rast.

Dietne vlaknine skupaj z antioksidanti ugodno delujejo proti različnim strupom, pa tudi proti rakastim novotvorbam. Statistike potrjujejo obratno sorazmerje med količino zaužitih vlaknin in pojavom raka na debelem črevesu! Dnevna prehrana z veliko dietnih vlaknin znižuje tek in zmanjša energetski vnos hrane. Tako lažje reguliramo telesno težo.

Gibanje blagodejno vpliva na naše počutje. S telesnimi vajami pospešimo tudi gibanje črevesja. Nanj vplivata tudi sproščenost in veselje. Po jutranji telovadbi si privoščimo topel zajtrk, ki naj vsebuje tudi sadje in zelenjavo.

Običajno ljudje iztrebljamo blato po zajtrku, nekateri pa tudi po vsakem obroku. Ko začutimo refleks za iztrebljanje, potrebo tudi takoj opravimo. Vzemimo si dovolj časa in dobro izpraznimo črevo. Blata nikar ne zadržujmo!

Redno iztrebljanje blata je pomembno za zdravo življenje. Človek se ob rednem iztrebljanju počuti dobro, ima občutek sproščenosti, ni utrujen, nima zadaha iz ust, trebuh pa je mehak in neboleč. Tudi glavoboli so redkejši.

Ob rednem iztrebljanju so tudi težave s hemoroidi le redko prisotne.

Da bi se izognili težavam, ki nam jih prinaša zaprtje, poskušajmo že otroka navaditi na redno praznjenje črevesja in to počnimo tudi v kasnejšem obdobju. Poskrbeti moramo še za ustrezno prehrano, ki mora biti redna, razporejena prek celega dneva, pestra in uravnotežena z dovolj velikim deležem vlaknin. Vsebuje naj veliko zelenjave, sadja, polno mletih žitnih izdelkov, suhe fige, slive, sadne solate, med, marmelado, špinačo in presno zelenjavo.

Omejiti moramo vnos mesa, rib, jajc, belega kruha, belih testenin, sladkorja, kakava, čokolade, ruskega čaja, črnega vina in delikatesnih suhih proizvodov.

Pri zdravljenju zaprtja bomo torej najprej poskrbeli za ustrezno prehrano. Poskrbeti moramo tudi za dovolj velik vnos tekočin, duševno ravnovesje, dober spanec, sprostitvev ter redno telesno aktivnost.

Mnogi si pomagajo z domačimi pripravki. Mlade koprive skuhamo v mleku in pijejo na tešče. Prav tako nam na tešče pomaga tudi kozarec toplega Donata, včasih pa nam pomaga jabolko. Iz pšeničnega zdroba si lahko skuhamo juho, dodamo zrezano čebulo in strok česna, sesekljan peteršilj in žličko olivnega olja. Kadar je blato močno zapečeno, uporabimo klistir s kamilicami in glicerinom ali toplo vodo.

Kadar tudi to ne pomaga, moramo poseči pa zdravilih. Uporabimo lahko številna odvajalna sredstva. Sredstva, ki povečajo volumen, povečajo tudi maso blata. Ob jemanju teh pripravkov moramo uživati veliko tekočine. Mehčalci blata povečujejo količino vode, ki jo sicer vsebuje blato.

Ozmogla odvajala pritegnejo v debelo črevo veliko vode, tako da postane blato mehko in redko. Ker se posrkajo tudi v kri, so pri bolnikih z odpovedjo ledvic škodljiva. Spodbujevalna odvajala spodbujajo steno debelega črevesa, da se krči in potiska blato naprej.

Nikar pa naj nam jemanje odvajal ne preide v navado. Blato poskušajmo raje iztrebljati po naravni poti, brez nepotrebne kemije. Potrudimo se, izplačalo se bo.

prim. Janez Poles, dr. med.-internist

Zahvala

Ob smrti moje mame

se iskreno zahvaljujem sodelavcem v PC SIPO za izrečena sožalja, darovano cvetje in denarno pomoč.

Marjan Sešel

Zahvala

Ob smrti moje mame

Marije Sedovnik

se iskreno zahvaljujem sodelavcem Tehničnih služb – projektiva in sindikatu Premogovnika Velenje za izrečena sožalja, darovano cvetje in sveče ter denarno pomoč.

Marina Štumpf

Zahvala

Ob smrti očeta

Otmarja Blatnika, starejšega

se zahvaljujem kolektivu Premogovnika Velenje za izrečena sožalja in podarjeno cvetje.

sinova Otmar in Franci

Zahvala

Ob izgubi brata

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem, ki so mi izrekli sožalje, darovali sveče in denarno pomoč. Iskrena hvala.

Feliks Frim

AVTOR: DUŠAN KOVAČIČ	IGRALEC	GOLJUF	NEMSKI PISATELJ MAY	ALAIN DELON	GOSPO- DINJSKA PRIPRAVA	DRAMATIK CANKAR	KIPI STATUE
ČLOVEŠKA GLISTA							
ORODJE ZA TOLČENJE							
KATRAN				RUSKI BIOKEMIK (ALEKSEJ)			
ULIČNO GLASBILO				HEROJ			

	MAJHEN KROŽNIK	VITAMIN B2	TEKOČINA V PLINASTEM STANJU				22. IN 25. ČRKA			DUHOVI UMRLIH PREDNIKOV		LUIGI GALYANI			PEVKA PRODNIK	TALENT
			KAJNOV BRAT				IZBRUH NALEZLIJVE BOLEZNI					BIBLIJSKI OČAK				
VLAĐARSKI NASLOV					SMUČAR MLEKUŽ					PLIN V OZONSKI PLASTI	ZMEDA					
PLOŠČATA RDEČKASTA MORSKA RIBA					VRV Z ZANKO ZA LOVLJENJE ŽIVALI	RAZSTAVNA PLOŠČA					OSAMLJE- NOST					
						JAPONSKA DROBNA PLASTIKA					PURGA- TORIJ					
PRIPRAVA, NA KATERO SE OBEŠAJO OBLAČILA									ASTROLOG, ASTRONOM							
TEKOČINA, KI JO IZLOČAJO JETRA				GRŠKI LJUDSKI PEŠNIK				PREMIK PO ZRAKU	OLIMPIJSKE IGRE		ADAM BOHORIC				KONČNI DEL	SERGIO LEONE
				KIRK DOUGLAS					DOBA, VEK		KORALNI OTOK					
15. IN 17. ČRKA			NAGOVOR ZA DIPLOMATA									IZPITJE NA DUŠEK				
			AFRIŠKI SESALEC									ALOJA (latin.)				
ILOVICA			BIVŠI FR. DRŽAVNIK (PAUL)							VINSKI CVET						
			IGRALKA BLYTH													
PAPIRNATO POKRIVALO				SILICIJ	IZ PRAMENOV SPLETENI LASJE						IGRALKA (LENA)					REKA V SREDNJI SVICI, AARE
											GMOTA, KI ZDRSNE S POBOČJA					
AMERIŠKA IGRALKA (LINDA)					ELTON JOHN			IME, KI GA IMAMO PO STARŠIH	VZDEVEK IGRALCA RADKA POLIČA	PLOŠČAT PREDMET						
					POGREB- ŠČINA					13. ALI 15. DAN V RIM. MESECU						
V SOPARI KUHANNA MOČNATA JED						POMLADNI MESEC FRANCOSKI SLIKAR (GEORGES)						VULKAN NA SICILJI				
												ROBERT ALTMAN				
	NIKEJI			VRHUNSKI SORTNIK			LETALIŠKA NAPRAVA							IZVIR		
				STANE SEVER			DRAGICA ČADEŽ									

[illegible]

PONUJAMO VAM
UGODEN NAKUP
MOBILNIH TELEFONOV
RAZLIČNIH ZNAMK

V nakup vam ponujamo

razne telefonske aparate ter opremo in **sklenitev vseh Mobitelovih naročniških paketov.**
Zaposlenim v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje omogočamo obročno plačilo prek osebnih dohodkov.

NOVO!!

OSVOJITE SVET S
CENEJŠI MEDNARODNI
TELEFONSKI POGOVORI

Ponujamo vam:

GSM telefonske aparate, mobi pakete, mobi kartice, brezvrvične telefonske aparate Siemens, navadne telefonske aparate raznih proizvajalcev, dodatno opremo za GSM aparate, servisiranje telefonskih aparatov.

PRI NAS SE LAHKO SKLENETE NAROČNIŠKO RAZMERJE ZA CENEJŠE TELEFONIRANJE V TUJINO.

Vabimo vas, da nas obiščete v poslovnih prostorih v Kersnikovi 13 v Velenju.
Lahko pa nas tudi pokličete na telefonsko številko 58-72-400 ali na interno številko 22-00.

LETALSKE VOZOVNICE DO 31. 5.

POSEBNA PONUDBA ZA LONDON

povratna vozovnica **ZA 2 OSEBI SAMO 50.000 SIT**

Aerodrom Ljubljana vam podari 50% od vrednosti letališke pristojbine ter 7 dni parkiranja na varovanem parkirišču!

KRAJŠI IZLETI

GARDALAND 4. 5., 12. 6., 29. 6. – 8.900 SIT

AQUALAND 6. 7., 20. 7. – 9.200 SIT

BAVARSKI DVORCI 24. - 25. 6. – 27.900 SIT

NACIONALNI PARK BRIONI 18. - 19. 5. – 23.000 SIT

PLITVIČKA JEZERA 25. 5. – 12.800 SIT

VERONSKO OPERNO POLETJE 22. - 23. 6. – 27.000 SIT...

PRIPRAVA PROGRAMOV ZA ZAKLJUČENE SKUPINE PO ŽELJI!

HOTEL BARBARA FIESA DO 6. 7.

2-dnevni paket 15.000 SIT, 3-dnevni paket 22.500 SIT

5-dnevni paket 37.500 SIT

(polpenzioni, taksa, kopanje v hotelskem bazenu, uporaba fitnessa)

UGODNA PONUDBA LETOVANJ!

MO NOST PL AČILA DO KONCA LETA BREZ OBRESTI!

Celje - skladišče

D-Per
65/2002

5000011139,4

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE
OSREDNJA KNJ. CELJE

NI MESTA, DA SE GA NE BI OPRIJEL

malte TORMALT

